

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Miloš Poláček

Pravidelné provozování sportovní hry a jeho vliv na kvalitu
trávení volného času

Olomouc 2012

Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Tichá, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací s názvem
Pravidelné provozování sportovní činnosti a jeho vliv n kvalitu trávení volného času
vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci
použil, jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci dne 4.4.2012

Podpis autora:.....

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat za neocenitelnou pomoc, cenné rady, ochotu a trpělivost vedoucí mé diplomové práce, paní PhDr. Zuzaně Tiché, Ph.D. Ve svém poděkování nesmím také zapomenout na respondenty, díky kterým jsem mohl provést výzkumné šetření.

Miloš Poláček

Anotace

Diplomová práce se zabývá, jak už z názvu patrně, propojením volného času a sportovní činnosti. V teoretické části práce jsou vymezeny základní teoretická východiska této práce, jako volný čas, sport, sportovní hra a sociálně patologické jevy. Tyto pojmy jsou zde dány do vzájemných souvislostí. Ve výzkumné části práce je popsán postup realizace a výsledky výzkumného šetření, které mělo za cíl zjistit vliv sportovní činnosti na kvalitu trávení volného času. Výzkumné šetření je realizováno za pomoci nestandardizovaného dotazníku. Data z tohoto dotazníku jsou poté analyzována a zpracována a pomocí nich jsou zodpovězeny výzkumné otázky.

Klíčová slova

Volný čas, sport, sportovní činnost, sportovní hra, sociálně patologické jevy

Abstract

As you can see from the title this diploma thesis deals with connection of leisure time and sports activities. There are defined important theoretical foundations like leisure time, sport, sports game and social pathological phenomena in the theoretical part of thesis. These terms are put into mutual connections. The second part of thesis is the research part. There are described process and results of research. The research aimed for find out an influence of sports activities on a leisure time quality. The research was implemented by unstandardized questionnaire and research questions are answered considering to analyzed data from questionnaire.

Klíčová slova

Leisure time, sport, sports activities, sports game, social pathological phenomena

Obsah

Úvod	6
Teoretická část	8
1 Volný čas	8
1.1 Charakteristika volného času.....	8
1.2 Definice volného času.....	9
1.3 Funkce volného času.....	10
1.4 Způsob trávení volného času.....	11
1.5 Vybrané problémy volného času v dnešní společnosti.....	13
1.6 Kvalita trávení volného času	14
1.7 Hodnoty a hodnotová orientace	17
1.8 Kvalitní volný čas	18
2 Sociálně patologické jevy	20
2.1 Sociální norma.....	21
2.2 Vybrané sociálně patologické jevy	22
2.3 Příčiny vzniku sociálně patologických jevů.....	28
3 Sport.....	30
3.1 Definice sportu	30
3.2 Struktura sportu	31
3.3 Míra zapojení se do sportovní činnosti	32
3.4 Sportovní činnost	34
3.5 Hra	34
3.6 Sportovní hra	36
Praktická část	38
4 Výzkumné šetření a jeho cíle	38
4.1 Výzkumné otázky	38
4.2 Výzkumné metody.....	40
4.3 Charakteristika výzkumného souboru.....	40
4.4 Sběr dat.....	41
4.5 Analýza dotazníkového šetření.....	41
4.6 Interpretace dat a shrnutí výzkumného šetření.....	65
Závěr.....	68
Seznam použitých zdrojů.....	70
Seznam tabulek	73
Přílohy	74

Úvod

Pojem volný čas je v posledních letech čím dál diskutovanější celospolečenský problém. Různé vědní disciplíny, zejména z oblasti humanitních, se snaží nalézt nové pohledy na volný čas, nové přístupy a nová, efektivní využití volného času. K tomu neodmyslitelně patří, aby si lidé našli volný čas a způsob, jak jej kvalitně trávit. Co je ovšem to správné a kvalitní trávení volného času? To je jedna z otázek, na kterou se odborníci zabývající se volným časem ptají od doby, kdy se tímto problémem vůbec začali zabývat.

V posledních několika letech můžeme sledovat velký rozvoj volnočasových aktivit v moderní společnosti. Lidem jsou nabízeny různé formy využití volného času, ale také na různé úrovni a za různé finanční obnosy. Vývoj trávení volného času jde samozřejmě také ruku v ruce s technologickým rozvojem společnosti, kterému nelze vzdorovat. Proč ale za každou cenu hledat něco převratného, složitého a nákladného, když tu máme stále tolik možností, které mají svou tradici, jsou lety prověřené a stále mají u nás i ve světě spoustu zastánců. Jednou s takových alternativ trávení volného času je sport a sportovní hra.

Ať už se máme bavit o sportu, sportovní činnosti, nebo sportovních hrách, je řeč o pohybových aktivitách. Těch můžeme v dnešní době nalézt nepřeberné množství. Můžeme sportovat jen tak za pomoci vlastního těla, můžeme k pohybu a sportu využívat nejrůznějších pomůcek. Můžeme sportovat pro to, abychom byli v něčem nejlepší, nebo můžeme hrát sportovní hry, abychom poměřili síly a nebo sportujeme jenom tak z radosti z pohybu a pro zábavu. Jak již bylo řečeno, máme na výběr z nepřeberného množství sportovních činností a každý z nás by si dokázal vybrat nějakou, která odpovídá jeho možnostem.

Tato práce se zabývá právě propojením výše zmíněných pojmů. Jsou jimi volný čas a sportovní činnost. Cílem práce je prokázat, že sportovní činnost je vhodná činnost, která může vyplňovat volný čas člověka a mít tedy pozitivní vliv na kvalitu volného času. Tuto problematiku jsem si vybral hned z několika důvodů. Jedním z nich je fakt, že hlavním předmětem mého vysokoškolského studia je volný čas a jeho pedagogické ovlivňování. Druhým důvodem pro výběr této problematiky je ten, že již od útlého věku se věnuji různým sportům, sportovním činnostem a

sportovním hrám. Celý život na úrovni aktivní přímé, to znamená že jsem přímým účastníkem sportovní činnosti a v posledních letech i jako koordinátor a vedoucí sportovních činností, jako trenér. Z těchto důvodů jsem se rozhodl pro propojení těchto dvou oblastí v mé diplomové práci. Jsem toho názoru, že pokud chce člověk kvalitně trávit svůj volný čas, jedna z alternativ je, že sportovní činnost bude mít v jeho volném čase pravidelné místo.

Práce je dělena na dvě základní části a to na část teoretickou a na část výzkumnou. V teoretické části práce jsou zmíněna veškerá teoretická východiska důležitá pro tuto problematiku. Kromě pojmů volný čas a sport, se zde setkáváme s pojmy jako hra, sociálně patologické jevy a podobně. U teoretického vymezení nejsou opomenuty definice základních pojmů, jejich případné dělení a různé pohledy na danou problematiku. Výzkumná část diplomové práce je, jak už název napovídá, věnována výzkumnému šetření a jeho vyhodnocení. Výzkumné šetření je realizováno za pomoci vlastního nestandardizovaného dotazníku, který svými otázkami sleduje cíle práce. Dotazníková data jsou dále analyzována a pomocí analyzovaných dat jsou stanoveny odpovědi na výzkumné otázky, které jsme si položili před výzkumem samotným.

Teoretická část

1 Volný čas

Vše, co se kolem nás děje, všechno co činíme a vnímáme, podmiňujeme jakémusi časovému vymezení. Vše má tedy svůj čas. Jeho část trávíme třeba vzděláním, další prací, poměrně dost času nám zabere odpočinek a spánek a nebo máme volno – náš volný čas. Vymezením volného času a rozdělením času vůbec se zabývá mnoho odborníků z různých oblastí. Kdybychom chtěli vymezit volný čas ze všech možných hledisek, bylo by to na samostatnou práci. Nám bohatě postačí následující charakteristiky.

1.1 Charakteristika volného času

Někteří autoři chápou volný čas v nejjednodušším slova smyslu pouze rozdělením času jako celku na sféru povinností a sféru volného času (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002).

Více než samotné rozdělení času nám volný čas vymezují některé jeho charakteristiky. Dumazedier (in Filipcová, 1967) charakterizuje volný čas tak, že jej osvobozuje od jakéhokoliv utilitarismu, nehledá v něm žádný zistný, nebo ideologický cíl. Dále volný čas osvobozuje od závazků, tedy poukazuje na svobodnou volbu každého jedince. Zdůrazňuje také, že volný čas se odvíjí především od uspokojování osobních požadavků odpovídajícím potřebám každého jedince.

Chceme-li tedy postihnout pojem volný čas, jeho význam a podstatu, je možné na celou problematiku nahlížet ze tří pohledů – subjektivního, objektivního a holistického. V kombinaci těchto přístupů lze volný čas chápat jako:

- záležitost svobodné volby,
- časový prostor,
- formu činnosti,
- symbol sociálního statusu,
- sociální nástroj,
- funkci sociálních skupin a životního stylu (Slepičková, 2000).

Průcha, Walterová a Mareš chápou volný čas jako „*opak doby nutné práce a povinností a doby nutné k reprodukci sil*“ (Pávková, Hájek, Hrdličková, Hofbauer, Pavlíková, 2002, s. 13).

Do pojmu volný čas běžně zahrnujeme odpočinek, zábava, rekreace, zájmy, zájmové vzdělávání a činnosti, společensky prospěšné činnosti, nebo dokonce i časové ztráty spojené s těmito činnostmi. Co se dětí a mládeže týče, neřadíme do volného času činnosti jako vyučování, sebeobsluha, základní péče o sebe sama a své věci, povinnosti spojené s fungováním rodiny a domácnosti a ztráty s těmito činnostmi spojené. „*Součástí volného času nejsou činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče). Ale i z těchto činností si někdy lidé vytvoří svého koníčka, což je zřejmé např. ve vztahu k přípravě (i konzumaci) jídla*“ (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 13).

Volný čas lze také chápat v rovině pozitivní a v rovině negativní. V pozitivním slova smyslu můžeme o volném času hovořit jako o svobodném časovém prostoru. Je to období, kdy se naprosto svobodně rozhodujeme o svém počínání nezávisle na druhých lidech. Na druhou stranu negativní pojetí pohlíží na volný čas jako na dobu, která nám po všech pracovních, studijních, sebeobslužných a sociálních povinnostech zkrátka zbude.

1.2 Definice volného času

Kromě různých uchopení a charakteristik se můžeme setkat s různými definicemi volného času. Definic existuje celá řada, ale na základě předchozích charakteristik a uchopení nám poslouží nejlépe následující.

Kratochvílová (2004) vymezuje volný čas jako čas volnosti a svobody, který má jednotlivec místo svých povinností (pracovní, studijní a jiné) na sebevyjádření a seberealizaci podle vlastních potřeb a zájmů.

Další definici vytvořil Dumazedier (in Filipcová, 1967), který chápe volný čas jako souhrn činností, které může člověk dělat naprosto libovolně, aby si odpočinul, nebo pobavil, nebo rozvinul své znalosti, svou dobrovolnou společenskou účast, nebo svou svobodnou tvořivou schopnost poté, co se uvolnil od svých pracovních, rodinných, nebo společenských závazků.

Pro úplnost uvádíme i definici volného času, která je podle mého názoru jaksí souhrnná a obsahuje v sobě něco z každé známé definice volného času. „*Volný čas*

lze v souhrnu definovat jako dobu, časový prostor, v němž jedinec nemá žádné povinnosti vůči sobě ani druhým lidem a v němž se pouze na základě svého vlastního svobodného rozhodnutí věnuje vybraným činnostem. Tyto činnosti ho baví, přinášejí mu radost, nikdy obavy či pocity úzkosti“ (Slepičková, 2000, s. 12).

1.2.1 Problémy definic volného času

Tak jako všude, i v oblasti volného času a jeho definic se lze setkat s kritikou a to často oprávněnou. Volný čas jako pojem je natolik ovlivněný obrovským množstvím faktorů a nabízí nám takové množství možností, že je téměř nemožné ho jednoznačně definovat, aniž by v něm nikdo nemohl nalézt nedostatek.

Vezměme si například spánek a odpočinek. Do jaké míry jde o psychofyziologickou nutnost ve smyslu regenerace organismus a do jaké míry zde jde o formu trávení volného času? A jak tuto hranici vymezit? Dále to mohou být pojmy jako zábava a sociální kontakty. Nejsou to nakonec naše potřeby, stejně jako další, které do volného času neřadíme? Jsme k nim vedeni také svou psychikou, tak proč je řadíme do oblasti volného času? A příklad snad nejžárnější, a to volný čas osvobozený od ekonomického aspektu. Každý z nás musí uznat, že volný čas od ekonomického aspektu osvobodit v žádném případě nelze. Některé definice hovoří o přítomnosti pouze kladných emocí jako radost a potěšení a absenci úzkosti a nelibosti. Když propojíme například oblast volného času se sportem, což konec konců je cílem naší práce, tak při sportu se bohužel velmi často setkáváme s těmito pocity a projevy. Toto jsou jen některé problémy ve vymezení volného času.

1.3 Funkce volného času

Volný čas a jeho využívání má samozřejmě svoje funkce. Funkcí bychom mohli vymyslet mnoho a proto je autoři rozdělili do různých obecnějších funkcí, nebo jejich skupin. Jako nejvýznamnější rozdělení funkcí volného času jsou zde vybrána vymezení tří různých autorů.

Kratochvílová (2004) se svým popisem funkcí volného času velmi podobá názorům Pávkové (2002). Zmiňuje zde tyto funkce:

- funkce zdravotně hygienická,
- funkce seberealizační,
- funkce normativně výchovná,

- funkce socializační,
- funkce preventivní.

Toto vymezení není vybráno náhodně. Pro další účely této práce jsou stěžejní zejména funkce seberealizační, socializační a preventivní.

Spousta (1996) přidává i další funkce volného času a to:

- funkce kompenzačně rekreační,
- funkce terapeutická,
- funkce formativně výchovná,
- funkce kreativní,
- funkce axiologická (hodnotová).

Toto dělení bylo zmiňujeme záměrně kvůli dalšímu použití v této práci a to především pro popsání funkcí kompenzačně rekreační a axiologické.

Poněkud zjednodušené dělení funkcí volného času, ale poměrně snadno pochopitelné, používá Fišerová (2008). Ta dělí funkce volného času na:

- instrumentální funkce (odpočinek a regenerace sil po práci, upevnění zdraví),
- humanizační funkce (shrnuje výchovné vzdělávací a socializační funkce),
- zábavná funkce (uspokojení potřeba z oblasti zájmů, spojeno s příjemnými prožitky).

Jak bylo řečeno, jedná se o poněkud zobecněné dělení, ale pro účely naší práce, zvláště pro její výzkumnou část, je může být velmi užitečné.

1.4 Způsob trávení volného času

Způsobů, jakými můžeme trávit volný čas, je nepřeberné množství a záleží na každém jedinci, pro jaký způsob se rozhodne. Jedná se tedy o záležitost silně individuální a náš výběr je ovlivněn nemalým množstvím determinujících faktorů. Výčet samotných determinant by mohl vypadat jako dlouhý seznam bez vyššího smyslu. Proto uvádíme klasifikaci, která nám jednotlivé determinanty rozděluje do jakýchsi podskupin, k nimž jsou přiřazeny jednotlivé příklady. Toto dělení uvádí Husťák (in Hrčka a kol., 1974) a determinující faktory dělí na:

- determinanty osobní (vzdělání, zaměstnání, životní styl jedince, pohlaví, původ, rodina, materiální zabezpečení, životní úroveň, povahové rysy jedince apod.),

- determinanty společenské (uspořádání společnosti a jeho postoj k jedinci, kultura dané společnosti, ekonomická síla společnosti, aktuální módní tendence společnosti apod.),
- determinanty prostorové a přírodní (struktura a zařazení volného času, prostorová a časová dostupnost, atraktivnost a kapacita, demografie a sní spojené možnosti realizace volného času apod.).

Jak již bylo zmíněno výše, způsobů trávení volného času je nepřehledné množství a různí autoři se v dělení těchto způsobů (aktivit) více či méně liší. Pokusíme se nyní uvést některá dělení, která nám připadají nejlogičtější a pro účely naší práce nejprůběžnější. Je velmi složité vybrat jedno nejlepší dělení způsobů trávení volného času. Jednotlivé aktivity se velmi často prolínají různě kombinují.

Někteří autoři se přiklánějí k členitějšímu a konkrétnějšímu rozdělení, jiní upřednostňují méně členité, více zobecněné dělení. Například Daněk (in Hrčka a kol., 1974) rozděluje činnosti ve volném čase pouze na dvě kategorie:

- činnosti společensky a individuálně prospěšné (konstruktivní, kreativní),
- činnosti společensky a individuálně škodlivé (různé patologické jevy).

Dumazedier (in Hrčka a kol., 1974) používá dělení volnočasových činností na pět kategorií:

- činnosti fyzické,
- činnosti praktické,
- činnosti kulturně – umělecké,
- činnosti intelektuální,
- činnosti spojené se sociálními vztahy.

V předchozích i následujících příkladech dělení volnočasových činností můžeme pozorovat i nárůst jednotlivých kategorií v průběhu časového vývoje volného času. Můžeme tedy směle konstatovat, že postupem času se nám otevírají další a další možnosti trávení volného času, které je třeba uspořádat nejen do stávajících, ale i nových kategorií. Jedno z již členitějších dělení volnočasových aktivit uvádí Koláček (in Slepíčková, 2000):

- aktivity manuální (zahradkaření, kutilství, ruční práce apod.),
- aktivity fyzické (procházky, sport apod.),

- aktivity kulturně uměleckého typu receptivního (četba, kino, poslech hudby apod.),
- aktivity kulturně uměleckého typu interpretačního (hudba, zpěv, fotografování, herecká činnost apod.),
- aktivity kulturně racionální (dobrovolné vzdělávání, luštění křížovek apod.),
- aktivity společensko formální (výkon veřejných funkcí, společenské a politické organizace apod.),
- aktivity společensko neformální (návštěvy kaváren, rodinné návštěvy apod.),
- hry, podívaná, sběratelství (sportovní diváci, společenské hry apod.),
- pasivní odpočinek (sezení, spánek v průběhu dne apod.).

Poslední uvedené dělení je podle mého názoru nejvýstižnější. Obsahuje nejběžnější formy trávení volného času a rozděluje je podle logického klíče do přehledných kategorií. Jak už však bylo řečeno, žádné z dělení nemůžeme označit za jediné správné už z hlediska prolínání se jednotlivých aktivit, rozvojem nových možností využívání volného času a také silně individuálního přístupu každého jedince.

1.5 Vybrané problémy volného času v dnešní společnosti

Nejčastější problémy volného času a jeho trávení jsou spojeny právě s faktory jeho ovlivňujícími, které jsou popsány v předchozí kapitole. Jak už však bylo řečeno, volný čas i faktory, které ho ovlivňují, se vyvíjejí. A proto se v poslední době objevují čím dál častěji další faktory, které významně a často negativně ovlivňují volný čas, jeho postavení a jeho trávení.

Jedním z faktorů, který významně negativně ovlivňuje volný čas, je faktor ekonomický. Patří sem nejen socio-ekonomický status jedince, nebo rodiny v které vyrůstá, ale i čím dál větší nabídka volnočasových aktivit, tím pádem zvýšená konkurence a následná konzumní a komerční sféra, která volný čas pohlcuje. To vše má vliv na výběr našeho volnočasového vyžití a na přehodnocení našich motivů, které nás vedou k tomu kterému způsobu trávení našeho volného času.

Dalším faktor, který dokáže ovlivnit volný čas v negativním slova smyslu, není až tak nový, ale je stále aktuální. Je jím práce. Abychom význam práce pro volný čas pouze nekritizovali, je důležité si uvědomit, že práce je velmi důležitá už pro to, abychom si volný čas uvědomili, jako její protiklad. Bez práce by se tedy

volný čas vymezoval stěží. Jak bylo již zmíněno v úvodní kapitole, kde jsme vymezovali volný čas, v jeho negativním pojetí můžeme na volný čas nahlížet jako na časový úsek, který nám po práci prostě zbyl. Často jde význam práce pro jedince ruku v ruce s významem volného času. Ztratí-li jedinec veškerou pracovní motivaci, ztrácí tím motivaci uspokojovat některé své významné potřeby. Toto se samozřejmě může odrazit i ve volném čase. A asi nejhorším negativem je, když práce člověka natolik zatěžuje, stresuje zahlcuje, že nemá na kdy trávit volný čas, nemá na něj dostatek energie, nebo prostředků. Finanční stránka ovlivňování volného času jde velmi často bok po boku s faktorem pracovním (Slepičková, 2000).

Nemůžeme opomenout skutečnost, že v dnešní době by se dal volný čas označit i za jakýsi sociální problém. Toto označení se používá především ve spojení se špatným trávením volného času, s nevědomostí jak trávit volný čas a s nedostatkem motivace trávit volný čas. Tyto jakési nedostatky ve způsobu trávení volného času velmi často vedou k rozvoji sociálně patologických jevů. Jaké je však správné trávení volného času a jaká je ta správná motivace k trávení volného času?

„Pokud má volný čas plnit pozitivní sociální funkci, musí společnost věnovat těmto vlivům pozornost. Týká se to nejen vytváření podmínek (organizačních, finančních, legislativních aj.) pro smysluplné trávení volného času, ale například i mediální politiky, neboť vliv sdělovacích prostředků v dnešní době je velmi silný“ (Slepičková, 2000, s. 16).

1.6 Kvalita trávení volného času

Volný čas a jeho trávení je silně individuální záležitostí. Jednoznačně vymezit kvalitně strávený volný čas tedy nejde. Narážíme opět jednak na individuální, tak i na společenské faktory. Má-li být volný čas být nedílnou součástí našeho každodenního života, musí úzce korespondovat s naším životním stylem.

1.6.1 Životní styl a volný čas

Životní styl patří mezi základní faktory, které ovlivňují kvalitu našeho života. Kromě vrozených předpokladů a charakterových vlastností jedince se jedná o stěh vlivů výchovy, sociálního prostředí, ekonomických podmínek kulturních zvyků a dalších. Životní styl se vytváří v průběhu života. Můžeme jej charakterizovat jako: *„Paletu prakticky všech lidských aktivit od myšlení, přes chování až po jednání a to*

takových, které zaujmají v životě trvalejší místo, většinou se opakují, jsou typické a předvídatelné. Nejčastěji se posuzuje podle názorů, postojů a vnějších projevů chování“ (Slepičková, 2000, s. 37). Stručněji vymezuje životní styl Bakalář (in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002), jako souhrn životních forem, které jedinec aktivně prosazuje.

Jak bylo již zmíněno, volný čas jde ruku v ruce s naším životním stylem. Chceme-li se tedy bavit o kvalitním trávení volného času, musíme se zabývat kvalitním životním stylem. O kvalitní (dobrý, správný, apod.) životní styl usiluje snad každý z nás. Kdo by nechtěl žít s naprostým minimem starostí a s co největším dostatkem všeho co chceme. Rozeznat, zda je život kvalitní, nebo ne, je však velmi složité a kritéria pro posouzení mohou být velmi různorodá.

Rozdílnost vnímání kvality života závisí například pohledu, kterým se na danou problematiku díváme, ale třeba i při porovnávání kvality života lidí jiných kultur, nebo lokalit (Slepičková, 2000). Jedno z kritérií, které by se dalo použít při každém posuzování kvality života vymezuje Häyry (in Slepičková, 2000, s. 34): *„Kvalita života souvisí s naplňováním lidských potřeb a uspokojováním přání a tužeb jedince“*. Potřeby a přání každého z nás se více či méně liší a proto každý považujeme za kvalitní životní styl něco jiného.

Slepičková (2000) poukazuje na skutečnost, že spokojenost s životním stylem jedince je velmi důležitá pro společnost. A právě z toho důvodu by měla společnost pomáhat vytvářet takové podmínky, ve kterých jedinec může uspokojovat své potřeby, tedy vést kvalitní životní styl. Na straně druhé společnost také potřebuje, aby jí byl jedinec prospěšný. A proto je potřeba kvalitu života nějakým způsobem ovlivňovat, měřit a hodnotit.

Jeden ze způsobů hodnocení kvality života popisuje Schalock (in Slepičková, 2000), který vymezil tři faktory a společně s nimi skupiny ukazatelů, které o nich vypovídají. Jsou to jednak individuální charakteristiky, o nichž vypovídají psychologické ukazatele, objektivní podmínky života které udávají sociální ukazatele a kombinace předchozích dvou jsou individuální přání pro která je ukazatelem osobní spokojenost. Pro lepší představivost tentýž autor uvádí příklady jednotlivých ukazatelů.

Mezi psychologické ukazatele řadí:

- existenční podmínky (materiální a finanční zajištění, zdravotní stav a osobní bezpečí, víra apod.),
- vztahy s ostatními lidmi (kvalita partnerského vztahu, vztahy s příbuznými a přáteli apod.),
- osobní rozvoj a náplň života (intelektuální rozvoj, smysluplná práce, uplatnění zkušeností apod.),
- rekreace (možnost být sám sebou, odpočinek, zábava apod.).

Právě poslední zmíněný psychologický ukazatel může být jako vystřížený z nejrůznějších vymezení volného času. Tím pádem i volný čas a způsob jeho trávení může být významným ukazatelem kvality života jedince. Samotný pojem volný čas však autor řadí mezi sociální ukazatele, do kterých mimo jiné patří:

- zdravotní péče a zdravotnictví,
- sociální péče,
- vztahy ve společnosti,
- životní úroveň,
- vzdělání,
- bezpečnost,
- úroveň bydlení,
- prostředí.

Třetí skupinou ukazatelů je osobní spokojenost. Je výsledkem spolupůsobení individuálních charakteristik a objektivních podmínek. Zjednodušeně řečeno, člověk je spokojen natolik, nakolik jsou uspokojeny jeho aktuální, krátkodobé a dlouhodobé potřeby.

Jak je patrné z předchozího textu, volný čas je jedním z důležitých ukazatelů kvality životního stylu. Ten zahrnuje hodnotovou orientaci člověka, projevuje se v jeho chování i ve způsobu využívání a ovlivňování materiálních a sociálních životních podmínek. Všechny tyto skutečnosti můžeme posuzovat z hlediska kvality trávení volného času (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002).

1.7 Hodnoty a hodnotová orientace

Každý jedinec má vlastní systém hodnot utvářený vlivem životních podmínek a aktivitou jeho samotného. Z hlediska volného času lze členit lidi podle toho, jakou hodnotu volnému času přisuzují a podle jakých hodnot volí způsob jeho trávení. Pro někoho je nejvyšší hodnotou práce, realizuje se tedy především v zaměstnání, pro jiné lidi jsou podstatnou nejvýznamnější životní náplní činnosti ve volném čase, osobní koníčky nebo různá zábava (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002).

Každá vědní disciplína přistupuje k hodnotám jiným způsobem a proto je nelze definovat jen jedním způsobem. Jak říká Sak *„hodnot nabývají různé jevy ve vztahu k lidským potřebám, hodnoty člověk objevuje, hlavně však vytváří“* (Hanáková, 2008, s. 32). Pro naši práci je nejvýstižnějším vymezením hodnot psychologické pojetí podle Fontany (1997), který hodnotách hovoří jako o naučených strukturách, které si jedinec osvojuje od rodičů, učitelů, vrstevníků, sdělovacích prostředků a společnosti obecně a které ovlivňují jeho výběr způsobů a cílů jednání. Tentýž autor dále říká, že pro člověka může být hodnotou cokoli, co vede k uspokojení jeho potřeb, vše co v něm vzbuzuje pocit libosti fyzické nebo psychické. Připouští, že hodnotu lze označit za chtěný cíl.

Ne všechny naše hodnoty mají stejný význam. Na to poukazuje svým tvrzením Grác (in Hanáková, 2008), který říká, že během našeho života se naše hodnoty mění. Ty méně významné mohou nabývat významu a naopak ty významnější mohou svoji váhu ztrácet. Hodnotový systém je sice individuální záležitost, ale můžeme se setkat s velmi podobnými hodnotovými systémy u jedinců z jedné skupiny, nebo dokonce společnosti. Hodnotový systém má co dočinění i s motivací, jak říká Prudký (in Hanáková, 2008, s. 34): *„To, co je mezi přijatými hodnotami nejdůležitější, je také jedním z nejvýznamnějších zdrojů motivace a zaměření v chování, zdrojem spokojenosti či nespokojenosti, zdrojem sociálního uspokojení, soudružnosti či naopak napětí atd.“*

Ve volném čase se hodnotová orientace člověka projevuje ve známém protikladu mít, či být. Znamená to buď se hnát za kvantem zážitků a materiálních předmětů, nebo intenzivní prožívání skutečnosti bez ohledu finanční náročnost podnětu (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002).

1.8 Kvalitní volný čas

Skrze předchozí podkapitoly a kapitoly v teoretické části následující se dostáváme k podstatě této práce a tomu, pokusit se vymezit kvalitní nebo kvalitně trávený volný čas. V předchozích podkapitolách jsme se snažili poukázat na skutečnosti, které volný čas ovlivňují jak pozitivně, tak i negativně. Na základě těchto faktorů se teď pokusíme vytvořit vlastní vymezení kvalitního volného času, které potřebujeme pro výzkumnou část naší práce.

Jen pro malou rekapitulaci připomeneme, čím vším jsme se v této kapitole zabývali. První podkapitola se týkala životního stylu v úzkém propojení s volným časem. Došli jsme zde k závěru, že kvalitní volný čas jde neodmyslitelně ruku v ruce s kvalitním, zdravým životním stylem. Životní styl je samozřejmě silně individuální záležitost a tak i uspokojování potřeb a přání v rámci vedení životního stylu je na každém z nás.

Současně s životním stylem a uspokojováním potřeb s ním spojeným, zastává každý z nás nějaké hodnoty. Právě hodnotám a jejich uspořádání se věnovala další podkapitola. Právě hodnoty, které si během našeho života vytváříme a upřednostňujeme nám udávají naše směřování životem, čili životní styl. To se samozřejmě odráží ve způsobu trávení volného času, kdy si svobodně volíme své aktivity, právě na základě našich preferovaných hodnot.

Abychom mohli uspokojovat naše potřeby na základě námi preferovaných hodnot, musí tyto hodnoty a potřeby být v souladu s normami naší společnosti a to s normami psanými i nepsanými. Jakýmkoliv rozporem s takovými normami se dopouštíme sociálně patologického jednání, čili jednání pro společnost nežádoucího.

Po zohlednění všech těchto navzájem provázaných aspektů, které jsme se snažili vymezit se nyní pokusíme vymezit kvalitní volný čas. Taková definice kvalitního volného času, by poté mohla vypadat následovně: Máme-li se bavit o kvalitním volném čase jedince, musíme vzít v potaz jeho životní styl, hodnotový systém a přítomnost nebo absenci sociálně patologických projevů chování. Jedinec by měl uspokojovat svoje mimopracovní potřeby a přání a to v intenzitě jemu odpovídající. Prostřednictvím uspokojování těchto potřeb by se měl člověk seberealizovat s ohledem na svůj hodnotový systém. Měl by rozvíjet ty hodnoty,

které jsou prospěšné pro něho i pro společnost. V žádném případě by ale nemělo jeho konání mít nic společného se sociálně patologickými projevy chování.

2 Sociálně patologické jevy

Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, na volný čas mají vliv mimo jiné také sociálně patologické jevy. Právě těmto jevům se budeme v následující kapitole zabývat. Když vyjdeme z latinského slova *pathos*, které se dá volně přeložit jako utrpení nebo choroba, můžeme sociálně patologické jevy vymežit stručně jako souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích společenských jevů (Fischer, Škoda, 2009). Fischer (2006) hovoří o sociální patologii jako o vědním oboru, který se zabývá zákonitostmi projevů chování, které jsou pro společnost nežádoucí, protože porušují její sociální, morální, nebo právní normy.

Můžeme se současně setkat s pojmy sociální patologie, či sociální deviace. „*Sociálně patologické jevy jsou vždy pro společnost či jednotlivce negativní, což v případě deviantních jevů platit nemusí. Proto je vhodné při vymezování pojmů vhodné oba pojmy rozlišovat*“ (Fischer, Škoda, 2009, s. 14).

Počátky tohoto pojmu a odvětví jsou spojovány se jménem britského filozofa a sociologa Herberta Spencera. Jeho přístup hledal paralelu mezi patologií (nemocí) a patologií jako chorobou společnosti (Kapr, et al., 1991). Durkheim (in Fischer, Škoda, 2009) považuje sociální patologii za vědu o chorobách a nepříznivých skutečnostech v rámci společnosti, které se stávají její organickou součástí (s.14).

Sociálně patologické jevy by se tedy daly definovat takto: „*Sociálně patologickým jevem se obecně rozumí takové chování jedince, které je charakteristické především nezdravým životním stylem, nedodrčováním nebo porušováním sociálních norem, zákonů, předpisů a etických hodnot, chování a jednání, které vede k poškozování zdraví jedince, prostředí, ve kterém žije a pracuje, a ve svém důsledku pak k individuálním, skupinovým či celospolečenským poruchám a deformacím*“ (Pokorný, Telcová, Tomko, 2003, s. 9).

Ač si to třeba neuvědomujeme, s porušováním nejrůznějších společenských norem se setkáváme každý den, dokonce je často porušujeme sami. Žádná ze sociálních norem nemá možnost být dodržována za všech okolností stejným způsobem. Toto nemá na svědomí nic jiného, než individualita každého jedince. V této souvislosti hovoří Fischer a Škoda (2009, s.15) o takzvaném „*tolerančním limitu*“. Tento pojem vymezují tito autoři jako míru variability snášenlivosti k chování a dodržování norem druhými jednotlivci. Dále o tolerančním limitu

uvádějí, že je proměnlivý v čase a z hlediska aktuální úrovně sociokulturního poznání konkrétní společnosti.

Giddens (1999, s.185) uvádí v těchto souvislostech takzvanou „*koncepti objektivní deviace*“. Kromě porušení normy, které je pro tuto koncepci rozhodující, sleduje a zdůrazňuje také splnění dalších podmínek, mezi které patří zejména:

- opakovatelnost, porušování normy v čase a v různých teritoriích,
- hromadnost, porušování se musí objevovat ve větších skupinách populace,
- společenská závažnost, která je konkrétnímu chování přisuzována v daném sociokulturním prostředí,
- etiologická identita, která umožňuje predikci daného deviantního jevu.

2.1 Sociální norma

V průběhu života si každý z nás osvojil nějaké zvyky, pravidla, kterými se dále řídí. Tato pravidla si utváříme již od dětství a postupem času se stanou pravidly neuvědomovanými. Mezi tyto normy řadí Giddens (1999) například běžnou sociální interakci a komunikaci. Potom zde máme pravidla a normy, které si uvědomujeme, dodržujeme je a řídíme se jimi, protože je považujeme za prospěšné a společensky správné (Fischer, Škoda, 2009).

Jak už bylo řečeno, každý z nás je jedinečný po stránce biologické i psychosociální. A proto se můžeme denně setkávat se situacemi, které aktuálním sociálním pravidlům (normám) neodpovídají. Individualita jedince ale není jediným faktorem, který ovlivňuje odchylky od norem. Jak říkají Fischer a Škoda (2009), normy se mohou lišit nejen mezi jednotlivými kulturami, ale i mezi jednotlivými subkulturami jedné společnosti. Zjednodušeně řečeno, to co nám se zdá být normální, může se jiným skupinám lidí zdát jako abnormální, deviantní. Proto tito autoři poukazují na pojem *konformita*. Vymezuje tento pojem jako schopnost přizpůsobit se něčemu, v tomto případě psaným a nepsaným společenským normám. Míra konformního chování, tedy dodržování či nedodržování norem, vyvolává ve společnosti jisté reakce. Fischer a Škoda (2009) popisují tyto reakce:

- pozitivní, tj. různé typy formálních a neformálních odměn,
- negativní, tj. různé typy formálních a neformálních trestů.

U pozitivních reakcí může jít například o pochvaly, ocenění apod. Co se týče negativních reakcí, pohybují se na široké stupnici od rodičovského pokárání až například po uvěznění. Hlavní funkcí právě negativních reakcí míru konformního chování je zajištění dodržování společenských norem. V neformální podobě jsou tyto reakce minimálně organizované. Formální typ reakcí, neboli sankce, jsou většinou stanoveny na základě zákonných norem a pravidel (Fischer, Škoda, 2009).

2.2 Vybrané sociálně patologické jevy

Sociálně patologické jevy podléhají různému dělení a různému vymezení. Autoři se ve svém pojetí liší zejména z důvodu proměny společenských norem a tím pádem i časové proměny vnímání společensky nežádoucích nebo patologických jevů. Podle Krause a Hroncové (2007) patří mezi současné sociálně patologické jevy tyto:

- kriminalita a delikvence,
- patologické závislosti,
- sebevražedné jednání
- prostituce a pohlavní choroby,
- patologie rodiny (zejména syndrom CAN, domácí násilí apod.),
- xenofobie a rasismus,
- agresivita a šikana.

S velmi podobným rozdělením se můžeme setkat u Fischera a Škody (2009). Ti používají sice dělení podobné, ale v některých případech s jiným názvoslovím a s jinými kombinacemi u některých skupin sociálně patologických jevů. Dělení těchto autorů je založeno na původu a příčinách jednotlivých sociálně patologických jevů. Dělení sociálně patologických jevů dle Fischera a Škody (2009):

- agresivita a násilí,
- suicidální jednání a sebepoškozování,
- zneužívání psychoaktivních látek,
- návykové a impulzivní poruchy,
- sociálně patologické jevy spojené s prostředím rodiny,
- kriminalita a delikvence.

Pro účely naší práce se však budeme zabývat pouze některými vybranými sociálně patologickými jevy. A to právě těmi, které považujeme z hlediska volného

času a jeho patologie za nejběžnější a nejzávažnější. Z výše uvedených dělení se budeme dále zabývat *agresivitou a násilím, sebepoškozováním, patologickými závislostmi a zneužíváním psychoaktivních látek a kriminalitou a delikvencí*. Tyto vybrané jevy si dále v této kapitole stručně popíšeme.

2.2.1 Kriminalita a delikvence

Prvním vybraným sociopatologickým jevem, který nás bude zajímat je jev bohužel velmi rozšířený a ve spojení s volným časem velmi častý a tím je kriminalita a delikvence.

„Kriminalitu (z lat. Criminalis = zločinný; crimen = zločin) můžeme definovat jako výskyt chování, které je v dané společnosti trestné. Jedná se o souhrn trestných činů, které se v konkrétní společnosti vyskytli a vyskytují. Jedná se o činy a chování sankcionovatelné podle trestního zákona, a to jak zjevné, tak latentní“(Fischer, Škoda, 2009, s. 156).

Delikvence je oproti kriminalitě širším pojmem. Obsahuje totiž také chování, které se týká nejen kriminality. Může jít totiž i o činy, které jsou takzvaně jinak trestné. Jedná se například o přestupky, nebo trestnou činnost mladistvých. Delikvence bývá velmi často užívána ve spojení s nežádoucím chováním mládeže.

„Obecně je to chování, které je společensky nepřijatelné. Stále více se lze setkat s dětmi páchajícími trestnou činností a věková hranice nadále klesá. V dnešní době si většina dětí nedovede najít vhodnou zábavu a využít tak efektivně svůj volný čas. Nezřídka tak vyplňují své volno sledováním televize nebo hraním počítačových her. Ovšem zde se objevuje stále více a více násilí, což není zrovna dobrý vzor pro děti“(Krejčířová, Skopalová, 2007, s.50).

2.2.2 Patologické závislosti

Do této kategorie bychom mohli zařadit celou řadu závislostí, ale vzhledem k našemu rozdělení vybraných jevů sem zařadíme pouze *patologické hráčství a kleptomani*.

Patologické hráčství známé také jako gamblerství, nebo gambling, patří podle Fischera a Škody (2009) mezi návykové a impulzivní poruchy. Aby se dalo mluvit o hráčství v patologickém slova smyslu, mělo by chování a jednání jedince splňovat znaky, které vymezuje Fischer (2006):

- neschopnost odolat impulsu, pokušení, přestože dotyčný ví, že jeho chování je nežádoucí, nedokáže odolat hře a také není v ní schopen přestat,
- přítomnost napětí předcházejícímu samotnému jednání, které dotyčný nedokáže snížit jinak, než že začne hrát,
- hraní je spojen s pocitem uspokojení, gambler prožívá pocit vzrušení, jehož intenzita je přímo úměrná výši hazardu, riziku ztráty.

Další ze skupiny návykových a impulzivních poruch je kleptomanie. O kleptomani, nebo patologickém kradení hovoří Fischer a Škoda (2009, s.132) takto: „*Patologické kradení lze definovat jako opakovanou neschopnost odolat impulsům k ukradení věci, přičemž tyto věci postižený ke svému obohacení a společenskému fungování nepotřebuje*“. Titíž autoři dále uvádějí, že krádež samotná není většinou motivována ani snahou o pomstu nebo momentálním hněvem. Chování bývá spojené převážně s pocitem vzrůstajícího napětí před činem a uspokojení při činu a po něm.

2.2.3 Zneužívání psychoaktivních látek

Psychoaktivními látkami jsou označovány všechny látky, které ovlivňují psychickou činnost. Některé psychoaktivní látky mohou vyvolávat závislost, těm říkáme látky návykové. Návykovou látkou máme tedy namysli tu látku, která mění psychický stav a na kterou se může vytvořit návyk a závislost (Fischer, Škoda, 2009).

V Mezinárodní klasifikaci nemocí (MKN-10) jsou jako psychoaktivní látky označeny právě takové látky, které vyvolávají závislost a jsou rozděleny do těchto kategorií:

- F10. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním alkoholu,
- F11. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním opioidů,
- F12. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním kanabinoidů,
- F13. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním sedativ nebo hypnotik,
- F14. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním kokainu,
- F15. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním jiných stimulantů (včetně kofeinu),
- F16. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním halucinogenů,

- F17. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním tabáku,
- F18. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané užíváním těkavých organických rozpouštědel,
- F19. duševní poruchy a poruchy chování vyvolané požíváním několika látek a požíváním jiných psychoaktivních látek.

Pro účely naší práce si dále popíšeme závislosti na některých vybraných psychoaktivních látkách, které jsou ve spojení s volným časem nejaktuálnější a v našich podmínkách nejběžnější. Je to způsobeno i faktem, že některé z nich jsou společností i zákony tolerovány.

Alkohol

„Alkohol je nejrozšířenější, nejčastěji užívanou a v našem (tj. evropském a anglosaském) sociokulturním prostředí značně akceptovanou psychoaktivní látkou. Ve většině částí světa je alkohol běžně dostupnou látkou a spolu s cigaretami je propagován prostřednictvím masivních reklamních kampaní zaměřených především na mladé lidi“ (Fischer, Škoda, 2009, s. 99).

Konzumace alkoholu vyvolává fyziologické účinky, za které je zodpovědný acetaldehyd. Zvýšené množství acetaldehydu může podle Walla (in Fischer a Škoda, 2009) vést k následujícím symptomům:

- rozšíření cév, zvýšení teploty kůže, pocit horka, zčervenání v obličeji,
- zrychlená srdeční činnost a dýchání,
- pokles krevního tlaku,
- zúžení průdušek,
- nauzea, zvracení, bolesti hlavy,
- euforie, nebo averzní reakce (s. 100).

Změny způsobené požíváním alkoholu jsou silně individuální. Jejich rozsah ovlivňuje velké množství faktorů, jako například množství alkoholu a jeho koncentrace, pohlaví jedince, tělesná hmotnost, uplynulá doba od předchozí dávky a další.

Nikotin

Závislost na nikotinu má vážné zdravotní i celospolečenské důsledky. Za ně jsou odpovědný především široký sortiment tabákových výrobků. Je to totiž právě

tabák, který kromě jiných látek obsahuje nikotin, který má výrazné psychoaktivní účinky. Nejběžnějším způsobem intoxikace nikotinem je kouření cigaret. Intoxikace se projevuje excitací, zvýšenou pozorností a koncentrací, redukcí úzkostných stavů a potlačením chuti k jídlu. To se může zdánlivě zdát jako pozitivní projevy, nicméně užívání nikotinu má dalekosáhlé zdravotní následky (Fischer, Škoda, 2009).

Výše zmíněné psychoaktivní látky jsou sice škodlivé, ale jak už bylo řečeno, jsou v našich sociokulturních podmínkách nejen tolerovány, ale často i podporovány z ekonomického hlediska. To je také důvod, proč se ve velké míře rozmáhají.

Další psychoaktivní látky

Poslední skupinou psychoaktivních látek, o které se zmíníme, jsou další psychoaktivní látky, které nejsou společností ani zákony podporovány, jejich užívání je nelegální a často se nimi můžeme setkat pod názvem *drogy*. Do této skupiny patří celá řada látek rozdělených do různých skupin, podle jejich původu a účinku, který vyvolávají. Významné zástupce těchto látek uvádí podle Mezinárodní klasifikace nemocí Fischer a Škoda (2009):

- opioidy,
- kanabinoidy,
- sedativa a hypnotika,
- stimulancia,
- organická rozpouštědla,
- halucinogeny.

2.2.4 Agresivita a násilí

„Agresivita a násilí prostupují společností. Násilí, války a kriminalita dosáhly takových rozměrů, že je zkoumání příčin a možností eliminace agresivních forem chování v popředí zvýšeného zájmu. Prezence násilí prostřednictvím médií, internetu a dalších technologií se dále šíří a rozrůstá. Problém lidské agresivity je otázkou psychologickou, sociologickou a také politickou“ (Fischer, Škoda, 2009, s. 45).

Žádná všeobecně uznávaná a jednotná definice agresivity neexistuje. Takový projev chování, který můžeme považovat za agresivní, může být z hlediska sociální patologie vymezeno takto: *„Porušení sociálních norem, jako chování omezující*

práva narušující integritu sociálního okolí. Jedná se o pozorovatelné epizodické chování s různou latencí, přičemž četnost těchto epizod může být libovolná“ (Fischer, Škoda, 2009, s. 46).

Co se týče dělení agresivního chování, můžeme se opět setkat s celou řadou způsobů dělení. Z hlediska sociální patologie je vhodná klasifikace Nekonečného (in Fischer. Škoda, 2009):

- *zlostná agresivita*
  - *spíše reaktivní forma agresivního chování, vyjádření nevole, projevy zášti nebo nenávisti,*
- *instrumentální agresivita*
  - *prostředek k dosažení cíle, pohybuje se na škále ochránění sebe sama, přes prosazení pozornosti až po chladné dosažení spokojenosti,*
- *spontánní agresivita*
  - *jednání je zde patologické, jestliže způsobení bolesti přináší emocionální uspokojení a uspokojení potřeb (s. 47).*

U agresivního chování můžeme rozlišit ještě další dva základní druhy násilí. Je jimi jednak *heteroagrese*, tedy agresivní chování zaměřené proti ostatním osobám, nebo v druhém případě *autoagresivní* chování, které je zaměřeno proti vlastní osobě. O tomto sociopatologickém jevu se zmiňujeme dále.

2.2.5 Sebepoškozování

Sebepoškozování, neboli *automutilace*, patří do stejné skupiny sociálně patologických jevů, jako sebevražedné (suicidální) jednání. Oba dva jevy jsou projevy autoagrese. Sebepoškozování představuje chování bez vědomého a cíleného záměru zemřít. Důsledkem tohoto jednání je poškození tělesné integrity a znamená závažnou patologii obzvláště v období adolescence a to především u dívek (Fischer, Škoda, 2009).

Fischer a Škoda (2009) uvádějí jako nejčastější způsoby automutilace například řezná poranění kůže, zápěstí, předloktí, hřbetů rukou, škrábance, vyřezávání znaků do kůže. Tato zranění jsou nejčastěji způsobena sklem, nebo žiletkou. Mezi další typické příklady automutilace patří popálení cigaretou nebo

zapalovačem, nebo i předávkování léky, u kterého není prokázán sebevražedný motiv (s. 84.).

2.3 Příčiny vzniku sociálně patologických jevů

Příčiny vzniku sociálně patologických jevů jsou multifaktoriální, tedy podílí se na každém z nich různé faktory. Nemůžeme proto jasně vymezit jedinou definici příčin těchto jevů, která by platila pro všechny jevy současně. Dají se však určit některé znaky, které jsou alespoň pro naprostou většinu sociálně patologických jevů při jejich vzniku společné.

Na sociálně patologické jevy má velký vliv prostředí, v němž tyto jevy vznikají. Sociálně patologické jevy mají své příčiny, genezi, dynamiku, strukturu a samozřejmě důsledky. Pokud není podle Telcové (in Pokorný, Telcová, Tomko, 2003) těmto příčinám věnována dostatečná pozornost pak vede snaha o zmírnění jejich důsledků jen k jakémusi omezení a ne výrazné eliminaci.

Existuje několik koncepcí, které vysvětlují zdroje a příčiny sociálně patologických jevů. Podle Fischera a Škody (2009) můžeme vymezit tři základní přístupy v klasifikaci příčin patologických jevů:

- biologicko-psychologický přístup,
- sociálně psychologický přístup,
- sociologický přístup.

Mezi nejznámější teorie biologicko-psychologických přístupů patří například „teorie rozeného zločince“, kterou vytvořil italský psychiatr, antropolog a kriminolog Cesar Lombroso. Další významnou teorií z této skupiny je teorie oligofrenie, kterou prosazoval H.H.Goddard. Co se týče sociálně psychologických přístupů, je zde nejznámější a pro naši práci významná „teorie sociálního učení“. Z přístupů sociologických jsou potom významné Durkheimova „teorie anomie“ a také „teorie subkultur“(Fischer, Škoda, 2009).

Když se blíže podíváme na jednotlivá vymezení příčin sociálně patologických jevů, objeví se nám čtyři základní činitele vzniku těchto jevů, které se dají použít víceméně univerzálně. Jsou to jedinec, prostředí, rodina a společnost.

Co se jedince jakožto činitele těchto jevů týče, měli bychom zmínit takové rizikové faktory, jako charakterové rysy, povaha, inteligence, zdraví, životní styl a sním spojený volný čas, apod.

Za rizikové faktory z oblasti rodiny považujeme zejména nepodnětné rodinné zázemí, patologii v komunikaci mezi členy rodiny, nedostatky ve výchově, závislost některého z členů rodiny, neúplnost rodiny a další.

Prostředím je zde myšleno zejména prostředí školní. V něm působí rizika jako například neefektivní prevence sociálně patologických jevů, špatné školní klima, osobnost učitele, skupinové vztahy, využití volného času ze strany školy, vrstevníci a vrstevnické skupiny apod.

Velká rizika pro potenciální vznik sociálně patologických jevů přicházejí nespolečnosti samotné. Jako příklady můžeme uvést třeba vliv médií, špatná informovanost o škodlivosti patologických jevů, dostupnost a tolerance psychoaktivních látek a mnoho dalších.

3 Sport

„Pohled na Sport se v posledních letech ve světě výrazně změnil. Stejně jako volný čas i sport prošel vývojem souvisejícím se změnami ve společnosti. Na jedné straně na něj reaguje, na druhé straně je zpětně ovlivňuje“ (Slepičková, 2000, s. 27).

3.1 Definice sportu

Spíše než pojmem, je sport v dnešní době fenoménem. Ale i tak bychom jej měli nějak definovat. Díky své bohaté historii získal sport nesčetně možných definic. Je na místě abychom zmínili definici, zakotvenou v Evropské chartě sportu (1992): *„sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“ (s. 2).*

Zakrajsek (in Slepičková, 2000) poukazuje na dva současné přístupy k definování sportu. První z nich vyzdvihuje jako základní znaky sportu hru, soutěž a výkon. Tato orientace na výkon a soutěž je typická pro severoamerické pojetí sportu. Výkon ve sportu v tomto pojetí stejně jako ve společnosti koresponduje s prosperitou a ziskem. Tento přístup je uplatňován zejména na poli profesionálního sportu.

Druhý přístup k pojmu sport podle Zakrajaska (in Slepičková, 2000) respektuje evropskou anglosaskou tradici novodobého sportu. Pojem sport, je zde vysvětlen odvozením od latinského „desportare“ a dá se vyložit jako rozptylovat se, bavit se. Obdobné významy mají také angličtina a francouzština. Například francouzské „disporter“ ve významu bavit se, nebo „le sport“ zábava. V angličtině se pak můžeme setkat se slovem „sportability“, které můžeme vyložit jako žerty, šprýmy, kratochvíle a sklony k nim.

Na začátku kapitoly jsme uvedli definici, kterou můžeme nalézt v Evropské chartě sportu. Tu přijali zástupci evropských zemí v roce 1992. Tato definice a celá charta pojímá sport v širším slova smyslu a dává prostor pro začlenění i takovým aktivitám, které stály na pomyslné hranici sportu, nebo dokonce za sporty ani považovány nebyly. Velmi důležité je, že zde vedle sebe stojí na stejné úrovni jak sporty vrcholové orientované na výkon, tak i nejrůznější formy sportu provozované za účelem posílení zdraví, rekreace, nebo silných prožitků (Slepičková, 2000).

3.2 Struktura sportu

V dnešní době je prakticky nemožné vytvořit jediné a jednoznačné členění sportu. Sport je totiž dnes mnohem složitější než býval, je mnohem citlivější na změny. Sport je dnes mnohem úžeji spojen se životem lidí a to nejen těch sportujících, ale i těch, kteří sport neprovozují. Lidé a jejich očekávání jsou dnes již nedílnou součástí světa sportu (Slepičková, 2000).

„V našich podmínkách je dosud nejčastěji užíváno dělení sportu podle úrovně výkonnosti. Lze hovořit o takzvaném užším pojetí. Rozlišuje se sport vrcholový, výkonnostní a rekreační“ (Slepičková, 2000, s. 23).

Toto vymezení však nepostihuje veškeré podoby sportu tak, jak to dělá právě Evropská charta sportu. Proto nelze na sport nahlížet pouze z hlediska výkonnosti, ale musíme použít i jiná členění a tím ono užší pojetí rozšířit.

3.2.1 Struktura sportu podle etap jeho vývoje

Podle Slepičkové (2000) můžeme z hlediska novodobého sportu hovořit o třech zásadních etapách. V první etapě došlo k institucionalizaci sportu, což vedlo především k vytvoření mezinárodně platných pravidel, vzniku systému soutěží a sportovních organizací. Pro druhou etapu je typická orientace sportu ke zdraví a zdatnosti široké veřejnosti. Třetí etapa je charakteristická hledáním alternativ způsobu života a to i ve sféře volného času tedy i sportu. Právě tyto tři etapy požil pro své členění Wopp (in Slepičková, 2000) a rozčlenil sport takto:

- tradiční sport („opravdové provozování sportu“, sport v užším slova smyslu),
- sociokulturně orientovaný sport (pestrá škála pohybových aktivit, zejména ve volném čase, podporuje zdatnost a zdraví),
- alternativně orientovaný sport (historicky nejmladší linie sportu, hodnoty nabízející novou alternativu, například ekologického či mírového charakteru).

3.2.2 Struktura sportu podle motivace

Evropská charta sportu uvádí celou řadu důvodů, kvůli kterým se lidé účastní sportovní činnosti a klade také důraz na to, aby jim byla tato účast zajištěna. Tyto důvody jsou založeny na motivaci účastnit se sportovního dění. Právě tuto motivaci použil pro své dělení Crum (in Slepičková, 2000):

- elitní sport

- koresponduje s pojmem vrcholový, profesionální sport,
- překračuje hranice volného času,
- soutěžní klubový sport
  - působí zde směs motivů, od vzrušení ze soutěže, přes snahu o osobní výkon, po potřebu relaxace a sociálních kontaktů,
  - vázán na sportovní kluby a federace,
- rekreační sport
  - dominantními znaky jsou relaxace, zdraví a sociální kontakty,
  - probíhá ve sportovních klubech, v soukromém sektoru i bez vazby na organizace,
- fitness sport
  - hlavním motivem je tělesná zdatnost,
  - probíhá v soukromém sektoru i individuálně mimo organizace,
- rizikový a dobrodružný sport
  - ústřední motivy jsou riziko, napětí a dobrodružství,
  - především v komerční sféře, často finančně náročné,
- požitkářský sport
  - hlavním motivem je touha prožít něco výjimečného, snaha o dosažení zábavy a potěšení,
  - označován také jako S-sport, realizován především v komerční sféře a cestovním ruchu,
- kosmetický sport
  - zaměřuje se na dokonalý vzhled,
  - hlavním motivem je většinou dokonalá postava, často doplněn kosmetickými službami.

3.3 Míra zapojení se do sportovní činnosti

„Struktura sportu naznačuje, že způsobů provádění této aktivity může být celá řada. Někdy účastník vyvíjí velmi intenzivní fyzické úsilí, jindy jeho sportování představuje spíše mírnou zátěž. Je součástí kolektivu lidí se stejnými zájmy a společně s nimi v partě pořádá cyklistickou vyjížďku. Jde si sám zaběhat, věnuje se domácí gymnastice, nebo platí vstupné ve fitcentru, kde mu pracovníci poskytnou

odborné vedení. Sport provozuje pouze během své dovolené neb je pravidelnou součástí jeho týdenního programu“ (Slepičková, 2002, s. 63).

Tatáž autorka poukazuje na nejčastější údaje, které se používají k vyjádření míry zapojení se do sportovní činnosti. Jsou jimi frekvence, objem, intenzita, forma účasti a konkrétní sport.

- Frekvence

Jedná se o údaj, který nám říká, jak často se lidé sportovní činnosti věnují. Může být vyjádřen obecně (nikdy, někdy, občas, pravidelně), nebo konkrétněji (1x za rok, 2x za týden apod.).

- Objem

Vyjadřuje se nejčastěji v časových, délkových, nebo váhových jednotkách. V oblasti volného času se nejčastěji setkáme s vyjádřením v časových jednotkách. Jedná se o hodnocení zátěže.

- Intenzita

Při pravidelném sportování je dobré vědět, zda a jak je organismus zatěžován a jak by měl být zatěžován, aby přinášel požadované účinky. Nejčastější a nepraktičtější způsob měření intenzity je tepová frekvence jedince.

- Forma účasti

Má další dělení. Jednak můžeme rozdělit sporty na individuální a kolektivní. Toto dělení však není směrodatné. Jedinec, který provozuje individuální sport, jej může provozovat ve skupině stejně zaměřených lidí. Kromě kolektivního sportu musíme také rozlišit sportování kolektivu. Další možnost dělení je podle míry organizace. Organizovaný sport mají na starosti instituce, které nabízí jednotlivé sportovní vyžití. Jediné, oč se musí účastníci postarat je dodržení určitého časového harmonogramu a samozřejmě tyto formy nebývají bezplatné. Lidé mohou samozřejmě sportovat nezávisle na organizacích a tím ušetřit, ale mezi hlavní nevýhody patří například obtížný přístup na sportoviště.

- Preference sportů

Někdo preferuje pouze jednu sportovní disciplínu, někdo má široký záběr a má rád různé druhy sportovního vyžití. Na výběr sportovních aktivit má bezpochyby i aktuální popularita jednotlivých sportů. Je třeba sledovat nejen

to, jakých sportů se lidé účastní, ale i to, jakých by se rádi účastnili (Slepičková, 2000).

3.4 Sportovní činnost

V současné době se můžeme setkat s rozmanitými možnostmi co e sportovních činností týče. Sportovní činnosti vznikaly a stále vznikají z různých lidových i jiných dětských a lidských her a z dalších účelových činností a her. Můžeme tedy říci, že každá sportovní činnost je v dnešní době činností, která již jen symbolizuje nějaké lidské konání, hovoříme o herní podstatě sportu. Musíme mít však na paměti důležitý rozdíl mezi hrou a sportem. Ve hře obecně je účelem činnost sama o sobě, kdežto v případě sportu je kladen důraz na výkon v dané činnosti (Svoboda, 1980).

Aby bylo možno sportovní činnost lépe uchopit, je třeba ji charakterizovat jejími typickými znaky. Charakteristika sportovní činnosti na základě jejích typických znaků:

- *„Výsledkem sportovní činnosti nejsou materiální hodnoty, čímž se výrazně liší od činností pracovních. Vytváří hodnoty specifické, které jsou přínosné pro jedince i společnost.*
- *Podstatou sportovní činnosti je řešení úkolů v souladu s vymezenými pravidly příslušného sportovního odvětví.*
- *Je zde typická snaha o dosažení co možná nejvyššího výkonu a to jak relativního, tak i absolutního“ (Svoboda, 1980, s. 23).*

3.5 Hra

„Hra je svobodné nakládání s časem, který naplňuje. Hra je forma chování s jednoduchou strukturou cílů a časovou perspektivou. Správná hra obsahuje útok, únik, sledování, srovnávání, napodobování, změnu, důvěru a náhodu“ (Neumann, 1998, s. 12).

Další vymezení hry uvádí Macháček (2009), který hovoří o hře jako o dobrovolně zvolené spontánní činnosti, jejímž cílem je seberealizace a získání prožitku. Mezi typické znaky hry řadí aktivitu, prožitek, relaxaci, soutěž, zábavu, učení, protiklad vážných věcí, volnost, radostnou událost, nic podstatného, pohodu a příjemné trávení chvil.

Nesmíme ovšem opomenout ani pohled na hru z hlediska pedagogiky a učení. S jednou výstižnou definicí přicházejí Hanuš a Chytilová (2009), kteří označují hru dokonce za nenahraditelný výchovný prostředek. Prostřednictvím hry navozujeme situace, role, děje, ve kterých se jedinec i skupina rozvíjí a roste v oblasti vědomostí, dovedností a zkušeností. Ti samí autoři dále poukazují na skutečnost, že v rámci hry projevujeme své názory, hodnoty a postoje a současně získáváme poznatky o sobě samém, o druhých a o okolním světě.

3.5.1 Dělení her

Téměř u každého autora zabývajících se hrami narazíme na odlišné dělení. Každý z autorů užívá jiného dělení. Je to tím, že jednotliví autoři vycházejí z praktického využití jednotlivých her.

Neumann (1998) hovoří o několika přístupech k dělení her. Uvádí příklad staršího dělení, které rozděluje hry na funkční, fiktivní, receptivní, konstrukční a společenské. Tentýž autor dále hovoří například o dělení her na poznávací, vzdělávací, výchovné, léčebné, instrukční, propagační a společensky angažované.

Caillois (in Neumann, 1998) dělí hry podle druhu zážitku na tyto kategorie:

- *Agon (zápas, závod) – zahrnuje hry a činnosti, jejichž hlavním rysem je soutěživost. Může se jednat o soutěž sama se sebou, s někým jiným, s něčím, nebo s přírodou. Patří sem například celá řada pohybových a sportovních her.*
- *Alea (kostka, nejistota) – Hry založené na štěstí a náhodě. Velké riziko zneužití v podobě patologického hráčství. Typické jsou hazardní hry.*
- *Illinx (vertigo) – Činnosti, které mění naše vnímání. Na krátký okamžik odvádějí od jasného vědomí a vyvolávají určitý druh radostného opojení, paniky a vzrušení. Houpačky, kolotoče, sjezdové lyžování, bungee jumping, nebo třeba virtuální realita.*
- *Mimikry – Tyto hry nám umožňují vžít se do role jiného člověka, nebo předmětu. Využívá přitom velkou dávku fantazie, předstírání a maskování. Od dětského napodobování, přes hru s hračkou až po divadlo (s.20).*

Je více než zřejmé, že výše uvedené dělení není striktní škatulkování jednotlivých her a činností. Když se podíváme blíže na jakoukoliv hru, vidíme, že jednotlivé

kategorie dělení se v ní více či méně prolínají, doplňují a ovlivňují. Vždy se ale najde jedna dominantní, podle které se dá daná hra začlenit.

3.6 Sportovní hra

Na první pohled se pojem „sportovní hra“ skládá ze dvou základních pojmů „sport“ a „hra“. Tyto pojmy, jak už bylo vysvětleno výše, se dají vysvětlit několika různými způsoby. Stejně tak i sportovní hra může být vymežována z několika pohledů.

Nejčastěji používaný pohled na sportovní hru je z hlediska čistě sportovního. Z tohoto pohledu jsou podle Táborského (2007) sportovní hry vyhraněnou a jednoznačně definovanou skupinou sportovních odvětví. Na základě toho definuje sportovní hry takto: „*Sportovní hra je soutěživá činnost dvou soupeřů v jednotném prostoru a čase, kteří podle institucionálně schválených pravidel usilují o prokázání vlastní převahy lepším ovládním společného předmětu*“ (Táborský a kol., 2007, s.7).

Tato definice je sice obecně uznávána, ale jak již bylo řečeno jedná se o pohled čistě sportovní. Kdybychom se rozhodli tuto definici brát za jedinou platnou, potom by mezi sportovní hry nepatřila celá řada sportovních odvětví, která nesou zároveň prvky sportu a zároveň hry.

Sportovní hry mají svou historii. Prošly si tedy určitým vývojem a zároveň se stále vyvíjejí. Vývoj je znatelný především v oblastech prostředí, podmínek a pravidel. Původně přírodní hry se postupem času přetvořily a přesunuly do specializovaných sportovišť.

3.6.1 Dělení sportovních her

Sportovní hry se dají rozdělit dle mnoha hledisek na mnoho typů. Veškerá následující dělení uvádí ve své publikaci Táborský a kol. (2007):

- podle počtu hráčů
  - individuální,
  - týmové,
- podle způsobu lokomoce
  - hry s přirozeným pohybem,
  - hry s pohybem ve vodě,

- hry s využitím sportovní výstroje,
- hry s využitím živých/neživých dopravních prostředků,
- podle toho, zda je území a souboj o předmět společné
  - invazivní hry,
  - neinvazivní hry,
- spojení kritérií herních úkolů při ovládnání společného předmětu, způsob získávání bodů a způsob vymezení trvání utkání
  - sportovní hry brankového typu,
  - sportovní hry síťového typu,
  - sportovní hry pálkovacího typu,
- podle způsobu ovládnání společného předmětu
  - sportovní hry s házením,
  - sportovní hry s kopáním,
  - sportovní hry s házením a kopáním,
  - sportovní hry s odbíjením,
  - sportovní hry s hokejkou,
  - sportovní hry s raketou,
  - sportovní hry s pálkou,
  - sportovní hry jiné.

Praktická část

4 Výzkumné šetření a jeho cíle

V této kapitole je popsáno výzkumné šetření. Toto šetření sleduje jednak způsoby trávení volného času a přístup ke sportovní činnosti. Je zde sledováno především ovlivňování způsobu trávení volného času v souvislosti s provozováním sportovní činnosti. Popis výzkumného šetření postupuje od vymezení cílů šetření, přes výzkumné otázky, metody šetření až po vyhodnocení výsledků a zodpovězení výzkumných otázek.

Hlavním cílem tohoto šetření je zodpovědět pomocí něho výzkumné otázky. V konkrétní podobě má šetření za cíl zjistit, zda lidé provozují sportovní činnost, v jaké míře a jak provozování sportovní činnosti ovlivňuje kvalitu trávení jejich volného času. S cíli šetření souvisí výzkumné otázky, kterým je věnována následující podkapitola.

4.1 Výzkumné otázky

Výzkumných otázek bylo stanoveno celkem deset. Jsou to jednak otázky, které přímo korespondují s teoretickými východisky práce a odpovědi na ně směřují přímo k naplnění cílů práce. Potom jsou to také otázky, jejichž zodpovězení a vyhodnocení doplňuje a upřesňuje vyhodnocení výzkumných otázek zmíněných výše. Všechny výzkumné otázky byly zodpovězeny na základě vyhodnocení dat z dotazníku (viz příloha č.1). Hledání odpovědí na následující otázky, bude cestou k naplnění cíle práce.

Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č.1:

Mají jedinci, kteří pravidelně sportují, menší míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy, než jedinci, kteří sportují nepravidelně, nebo nesportují vůbec?

Výzkumná otázka č. 2:

Co motivuje pravidelně sportující jedince k jejich činnosti?

Výzkumná otázka č.3:

Která věková skupina respondentů má nejvíce volného času?

Výzkumná otázka č.4:

Mají více volného času muži, nebo ženy?

Výzkumná otázka č. 5:

Jak jsou respondenti spokojeni s trávením svého volného času? Jsou spokojenější muži, nebo ženy?

Výzkumná otázka č.6:

Sportují pravidelně více ženy, nebo muži?

Výzkumná otázka č.7:

Jakou část svého volného času věnují pravidelně sportující jedinci právě sportovním činnostem?

Výzkumná otázka č.8:

Jaké jsou nejčastější důvody k neprovozování sportovní činnosti u jedinců, kteří nesportují pravidelně, nebo nesportují vůbec?

Výzkumná otázka č.9:

Myslí si respondenti, že existuje nějaká volnočasová činnost, která by mohla pozitivně ovlivnit jejich přístup k vybraným sociálně patologickým jevům?

Výzkumná otázka č.10:

Pocit'ují respondenti, že jejich životní styl je významně ovlivněn způsobem trávení jejich volného času?

4.2 Výzkumné metody

Pro účely této práce byl zvolen kvantitativní typ výzkumného šetření, konkrétně nestandardizovaný dotazník. Ten byl sestaven především s ohledem na cíle práce. Dotazník obsahoval celkem 15 otázek a byl samozřejmě anonymní (viz. příloha č.1). Otázky v dotazníku jsou rozděleny do několika základních kategorií. První z nich zjišťovala pohlaví, věk a sociální status respondentů. Další skupina otázek se věnovala volnému času, jeho využívání, objem a přístup k jeho trávení. Skupina otázek, která následovala, nám rozdělila respondenty na ty, kteří se pravidelně věnují sportovní činnosti a na ty, kteří se sportovní činnosti věnují nepravidelně, nebo vůbec. Následuje skupina otázek, které zjišťují motivy k provozování, popřípadě neprovozování sportovní činnosti. Jakousi samostatnou kategorií tvoří otázka zjišťující míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy.

V dotazníku převládaly otázky, kdy respondenti volili ze dvou, nebo více možností, popřípadě mohli doplnit vlastní možnost, která nebyla v nabídce odpovědí. Objevily se tam také otázky, ve kterých respondenti hodnotili jednotlivé možnosti na stupnici od 1 do 5. Dotazník byl vytvořen původně v písemné formě, poté byl převeden do dotazníkového formuláře v internetové službě Google docs. Tento způsob rozdávaní dotazníků je velmi praktický a to nejen ve smyslu navigace otázek podle odpovědí respondentů, tak i v šíření dotazníku pomocí mailů a sociálních sítí a v neposlední řadě i z pohledu sběru dat. Návratnost dotazníků pro také byla celých 87,5%.

4.3 Charakteristika výzkumného souboru

Dotazníky byly v elektronické podobě rozesílány prostřednictvím emailů a sociálních sítí. Výběr kontaktů, na které byly dotazníky zasílány byly vybírány náhodně a většinou je dále šířili respondenti sami. Výzkumný vzorek je tedy čistě náhodný a nezaměřuje se na žádnou specifickou skupinu.

První kategorie otázek v dotazníku nám charakterizovala výzkumný vzorek a podala nám o něm základní informace. Celkový počet respondentů, kteří na dotazník odpověděli, je 105. Poměr mužů a žen byl vcelku vyvážený. Mezi respondenty se

objevilo 49 žen a 56 mužů. Co se týče hlediska věkového, byli respondenti rozděleni vzhledem k věkové rozmanitosti rozděleni do tří skupin. První skupinou jsou respondenti do 21 let, další skupinou jsou respondenti mezi 22 a 25 lety a třetí skupinou jsou respondenti ve věku 26 let a starší. Jen pro upřesnění, nejmladšímu respondentovi bylo 15 let, nejstaršímu pak 33 let.

4.4 Sběr dat

Jak již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, dotazník byl rozeslán v elektronické podobě. Sběr dat tedy probíhal taktéž za pomoci dotazníkového formuláře na internetu, který automaticky zaznamenává data do přehledných tabulek. Samotná analýza dat poté probíhala prostřednictvím počítačového programu, tabulkového editoru Microsoft Excel.

Záleželo na každé otázce v dotazníku a formulaci výzkumné otázky. Podle toho byla data zpracovávána do procentuálního vyjádření, zjišťování četností různých odpovědí, nebo průměrů určování různých hodnot. Konkrétní popis zpracování jednotlivých dat je uveden v následující podkapitole u jednotlivých vyhodnocení.

4.5 Analýza dotazníkového šetření

Ve analýze výzkumného šetření se budeme snažit odpovědět na výzkumné otázky, které byly položeny. Pořadí hodnocení jednotlivých otázek není totožné s číslováním výzkumných otázek, ani s jejich dělením. Uváděná vyhodnocení jsou uváděna tak, aby na sebe navazovala, popřípadě se doplňovala. Odpovědi na výzkumné otázky jsou stanoveny na základě analýzy dat dotazníkového šetření.

Analýza dat vzhledem k výzkumným otázkám č.3 a č.4: Která věková skupina respondentů má nejvíce volného času? Mají více volného času muži, nebo ženy?

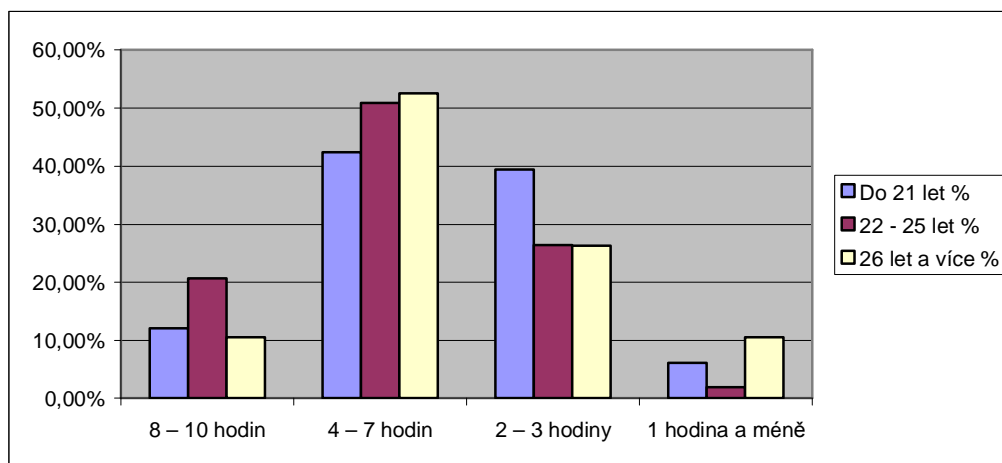
Jak je patrné z jejich znění, výzkumné otázky č.3 a č.4 jsou zaměřeny na objem volného času ve všední den a jejich hodnocení je provedeno z několika různých hledisek. Jak již bylo uvedeno, podle věku byli respondenti rozděleni do tří kategorií, do 21 let, 22 – 25 let a 26 let a více. Odpověď na tuto otázku nám přináší analýza dotazníkové otázky č. 5, která zjišťuje objem volného času ve všední den.

Jak můžete také vidět v tabulce č.1, respondenti měli na výběr ze čtyř možností, 1 hodina a méně, 2 – 3 hodiny, 4 – 7 a 8 – 10 hodin.

Tabulka č.1 Objem volného času ve všední den podle věkových kategorií

	Do 21 let		22 – 25 let		26 let a více	
	odpovědí	%	odpovědí	%	odpovědí	%
8 – 10 hodin	4	12,10%	11	20,70%	2	10,50%
4 – 7 hodin	14	42,40%	27	50,90%	10	52,60%
2 – 3 hodiny	13	39,40%	14	26,40%	5	26,30%
1 hodina a méně	2	6,10%	1	1,90%	2	10,50%
Respondentů	33		53		19	

Graf č.1 Objem volného času ve všední den podle věkových kategorií

Jak můžeme vidět v tabulce č.1, nejvíce respondentů ve všech třech věkových kategoriích odpovědělo, že ve všední den mají 4 – 7 hodin volného času. Druhou nejčastější možností byla 2 – 3 hodiny. Respondenti do věku 21 let mají podle odpovědí 2 – 3 hodiny volného času ve více než 39%. Tato skutečnost je podle mého názoru překvapivá. Právě vzhledem k věkové kategorii, která zahrnuje především studenty, je to podle mě vysoké procento tak malého objemu volného času. Co se týče věkových skupin 22 – 25 let a 26 let a více, jsou hodnoty velmi podobné. Respondenti z těchto věkových kategorií mají 2 – 3 hodiny volného času denně přibližně v 26% případech.

Nesmíme opomenout ani možnost, že někteří jedinci nemají volný čas žádný, nebo ho mají naprosté minimum. V našem dotazníku tuto skutečnost zastupovala možnost volby 1 hodina a méně. V tabule máme sice i procentuální vyjádření zastoupení této možnosti, ve kterém můžeme vidět jisté rozdíly, ale v tomto případě jsou přínosnějšími daty spíše počty respondentů z jednotlivých kategorií. Můžeme si povšimnout, že počty respondentů, kteří tuto možnost zvolili, se pohybují v řádech ojedinělých případů, v tomto případě maximálně 2 respondenti v každé kategorii.

Co se týče možnosti s nejvyšším objemem volného času 8 – 10 hodin denně, můžeme pozorovat patrné rozdíly. Zatímco ve dvou krajních věkových kategoriích se pohybuje zastoupení jedinců s takovým množstvím volného času mezi 10 – 12%, v prostřední kategorii, tedy 22 – 25 let je počet respondentů dvojnásobný. Z hlediska osobního hodnocení příčin takového rozdílu je důležité zmínit, že tato věková kategorie odpovídá nejběžnějšímu věku vysokoškolských studentů. Přijmeme-li tuto skutečnost, dalo by se říci, že tato věková kategorie má ve všední den nejvíce volného času. Toto tvrzení lze lehce potvrdit za tabulky č. 2, ve které můžeme sledovat objem volného času studentů a pracujících, popřípadě nezaměstnaných.

Tabulka č.2 Objem volného času ve všední den u studentů, pracujících a nezaměstnaných

	Studenti		Pracující, nezaměstnaní	
	odpovědí	%	odpovědí	%
8 – 10 hodin	14	20,10%	3	8,60%
4 – 7 hodin	35	50%	16	45,70%
2 – 3 hodiny	19	27%	13	37,10%
1 hodina a méně	2	2,90%	3	8,60%
Respondentů	70		35	

Při pohledu na tabulku č.2, můžeme tedy potvrdit tvrzení z hodnocení tabulky č.1, tedy, že věková kategorie 22 – 25 let, která má podle tabulky č.1 nejvíce volného času, odpovídá kategorii studentů, kteří mají nejvíce volného času podle dat tabulky č. 2. Nejvyšší možný objem 8 – 10 hodin denně uvedlo v dotazníku více než 20% studentů. Kdežto pracující a dokonce i nezaměstnaní mají tolik volného času pouze v necelých 7%. Studenti dominují i co se možnosti 4 – 10 hodin. Tolik volného času

má ve všední den podle odpovědí polovina tázaných studentů, kdežto z druhé skupině respondentů je jich o 5% méně. Procentuální zastoupení se mění ve prospěch studentů až v dalších možnostech, tedy při objemu volného času 2 – 3 hodiny denně a 1 hodina a méně.

Zajímavé údaje v otázce objemu volného času ve všedním dni uvádí tabulka č.3, která poukazuje na rozdíly objemu volného času mezi ženami a muži.

Tabulka č.3 Objem volného času ve všední den žen a mužů

	Muži		Ženy	
	odpovědí	%	odpovědí	%
8 – 10 hodin	11	19,64%	6	12,24%
4 – 7 hodin	28	50%	23	46,94%
2 – 3 hodiny	14	25%	18	36,74%
1 hodina a méně	3	5,36%	2	4,08%
Respondentů	56		49	

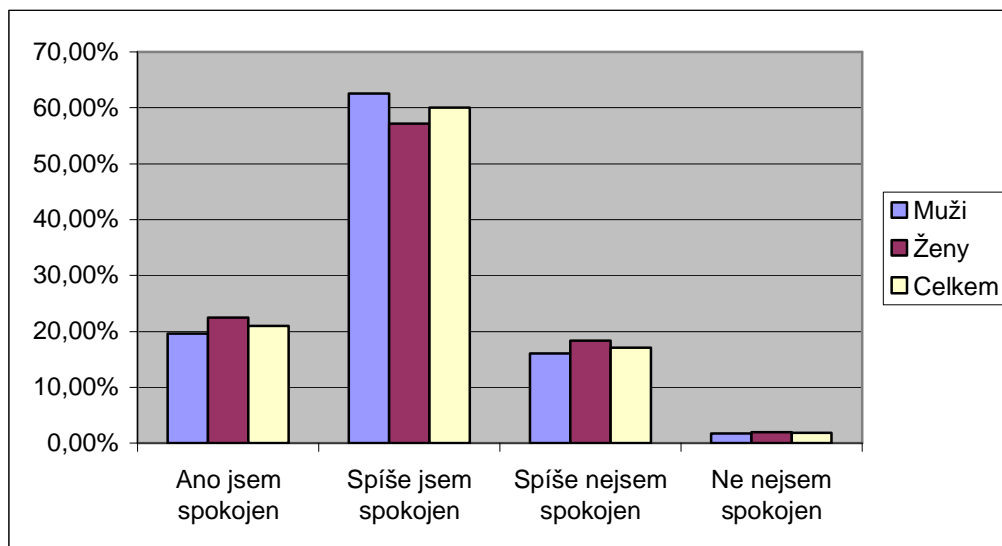
Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.5: Jak jsou respondenti spokojeni s trávením svého volného času? Jsou spokojenější muži, nebo ženy?

Způsob trávení volného času a jeho objem nejsou zdaleka všechny aspekty, které by měly být v oblasti volného času zohledňovány. Velmi důležitou stránkou je spokojenost se svým volným časem. K zodpovězení této výzkumné otázky vedla analýza dat z dotazníkového šetření a to konkrétně na základě odpovědí na otázku č.7. Ta zjišťovala u respondentů, jak jsou spokojeni s trávením svého volného času. Na výběr měly ze čtyř možností: ano jsem, spíše jsem, spíše nejsem a ne nejsem spokojen. Jak respondenti odpovídali na tuto otázku je uvedeno v tabulce č.4.

Tabulka č.4 Spokojenost s trávením volného času

	Muži		Ženy		Celkem	
	odpovědí	%	odpovědí	%	odpovědí	%
Ano jsem spokojen	11	19,64%	11	22,45%	22	20,95%
Spíše jsem spokojen	35	62,50%	28	57,14%	63	60,00%
Spíše nejsem spokojen	9	16,07%	9	18,37%	18	17,14%
Ne nejsem spokojen	1	1,79%	1	2,04%	2	1,91%
Celkem	56		49		105	

Graf č.2 Spokojenost s trávením volného času

Zodpovězení výzkumné otázky č.5 je podle víceméně jednoznačné. Co se týče všech respondentů, je jich plně spokojeno 20,95 %. Dalších 60% respondentů uvedlo, že je spíše spokojeno se svým volným časem. Možnost, že spíše nejsou spokojeni, uvedlo 17,14% ze všech respondentů a pouze 2 respondenti, tedy 1,91%, uvedli, že se trávením svého volného času spokojeni nejsou. Hodnoty celkového počtu respondentů se až na drobné rozdíly velmi podobají hodnotám v jednotlivých kategoriích mužů a žen. Jednoznačnou spokojenost se svým volným časem vyjádřilo 19,64% mužů a 22,45% žen. Stejně jako u celkového počtu respondentů, tak i u mužů a žen dominuje počet odpovědí „jsem spíše spokojen“. Takto se vyjádřilo 57,14% žen a dokonce 62,50% mužů. V případě negativního pohledu na svůj volný čas je možné sledovat shodné počty odpovědí v obou skupinách respondentů. Spíše nespokojeno s trávením volného času je zároveň 9 mužů i žen. V případě mužů to znamená 16,07% dotazovaných a v případě žen takto odpovídalo 18,37% dotazovaných žen. V kategorii mužů i v kategorii žen se našel vždy jeden respondent, který není s trávením svého času spokojen. Při pohledu na jednotlivé hodnoty a případném rozdělení na kladné a záporné vnímání volného času dostáváme až 80,95% kladných a 19,05% záporných odpovědí. Na základě těchto hodnot není tedy o spokojenosti respondentů se svým volným časem pochyb. Avšak podle

výrazné převahy odpovědí u druhé z vybraných možností konstatujeme, že respondenti jsou z větší části s trávením svého volného času spíše spokojeni.

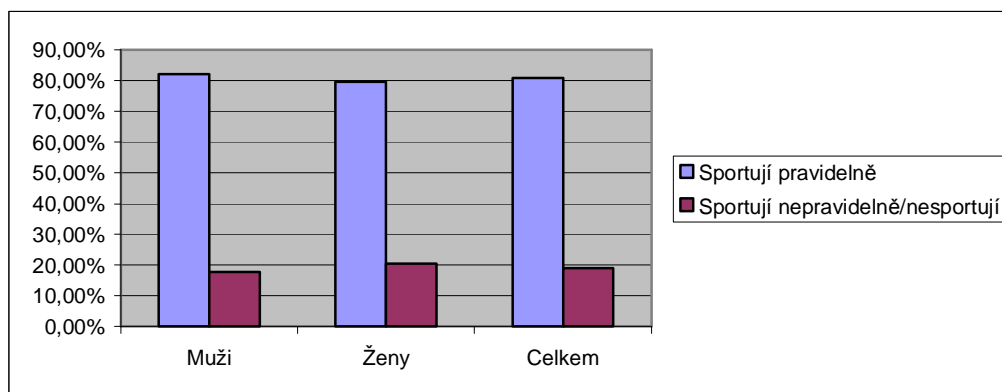
Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.6: Sportují pravidelně více ženy, nebo muži?

V podkapitole 5.3 Charakteristika výzkumného souboru již byla zmíněny základní údaje o respondentech, kteří na dotazník odpověděli. Pro zodpovězení některých výzkumných otázek je třeba je rozdělit na ty, kteří se pravidelně věnují sportovní činnosti a na ty, kteří se sportovní činnosti věnují nepravidelně, nebo vůbec. Tyto údaje můžeme přehledně vidět v tabulce č.5. Údaje na zodpovězení této výzkumné otázky byly vyhodnoceny z odpovědí na dotazníkovou otázku č.10, ve které respondenti vybírali ze čtyř možností. První možnost byla „sportuji pravidelně (minimálně 1 za týden)“, druhá možnost byla „sportuji občas (cca 1 za měsíc)“, třetí možností bylo „sportuji občas (cca 5krát za rok)“ a poslední možností bylo „nevěnuji se sportovní činnosti vůbec“. Pouze první možnost nám řadí respondenty do kategorie pravidelně sportujících, zbylé tři možnosti nám respondenty rozdělily do kategorie sportujících nepravidelně, nebo vůbec.

Tabulka č.5 Poměr pravidelně a nepravidelně sportujících respondentů

	Celkem	Sportují pravidelně		Sportují nepravidelně / nesportují	
Muži	56	46	82,14%	10	17,86%
Ženy	49	39	79,59%	10	20,41%
Celkem	105	85	80,95%	20	19,05%

Graf č.3 Poměr pravidelně a nepravidelně sportujících respondentů

První nápadný údaj, který můžeme v tabulce nalézt, je poměr pravidelně sportujících oproti nepravidelně sportujícím a nesportujícím. Z celkového počtu respondentů podle odpovědí pravidelně sportuje více než 80%. Zbývajících 19% zvolilo možnosti, že buď sportují nepravidelně, nebo nesportují vůbec. Jak můžeme v tabulce vidět, rozdíly mezi muži a ženami zde nejsou nijak významné. Jak u mužů, tak i u žen uvedlo že sportuje nepravidelně, nebo vůbec, shodný počet respondentů. Na výzkumnou otázku nám tedy odpovídá až procentuelní vyjádření, které zohledňuje poměr mužů a žen v celkovém počtu respondentů. Z tabulky tedy vyplývá, že muži, kteří na dotazník odpověděli, pravidelně sportují v 82,14% případech. U žen je tento údaj nižší a to 79,59%. Na základě těchto dat a s přihlédnutím k nepatrnému rozdílu v naměřených datech bychom mohli na výzkumnou otázku č.6 odpovědět: „Pravidelně sportují muži o něco více, než ženy“.

Poté co byli respondenti rozděleni na ty, co pravidelně sportují a na ty, co sportují nepravidelně, nebo vůbec, se dostáváme k vyhodnocování dalších výzkumných otázek, které se týkají sportovní činnosti.

Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.7: Jakou část svého volného času věnují pravidelně sportující jedinci právě sportovním činnostem?

Pravidelná účast na sportovní činnosti byla pro tuto práci vymezena kritériem, že jedinec se musí sportovní činnosti věnovat minimálně jednou týdně a to neohledně na formu činnosti a intenzitu. Avšak po takto zvoleném kritériu zbývá ještě více či méně volného času, který jedinci vyplňují různě. Tato výzkumná otázka má za cíl zjistit, jak velkou část svého volného času věnují respondenti právě sportovní činnosti. Pro zodpovězení této výzkumné otázky bylo zapotřebí analyzovat data z dotazníkové otázky č.11. Zde měli respondenti zvolit jednu ze čtyř možností, kdy každá možnost označovala rozmezí podílu volného času, který věnují sportovním aktivitám. Na výběr měli z těchto variant: 0-20%, 21-50%, 51-80%, 81-100% volného času. Procentuální hodnoty v nabízených možnostech byly samozřejmě spíše orientační a tato rozmezí byla vybrána především z důvodu snadného odhadu podílu sportu na volném čase a také kvůli lepším možnostem vyhodnocování. Odpovědi pravidelně sportujících respondentů jsou zpracovány v tabulce č.6.

Tabulka č.6 Podíl sportovní činnosti v celkovém objemu volného času

Poměr sportovní činnosti v celkovém objemu volného času	Pravidelně sportující respondenti	
0% – 20%	17	20,24%
21% – 50%	37	44,05%
51% – 80%	24	28,57%
81% – 100%	6	7,14%
Celkem	84	

Hodnoty v tabulce č.6 poukazují hned na několik skutečností. Největší počet pravidelně sportujících respondentů 37 (44,05%) uvedlo, že pravidelná sportovní činnost jim zabírá 21 – 50% z jejich celkového volného času. Na základě tohoto údaje je možné tvrdit, že maximálně polovinu svého volného času věnují sportovní činnosti a minimálně polovinu svého volného času věnují jiným volnočasovým aktivitám. Druhý nejvyšší počet respondentů, 24 (28, 57%), uvedlo, že ze svého volného času obětují 51 – 80% ve prospěch sportovní činnosti. To znamená, že minimálně polovinu svého volného času se věnují sportovním aktivitám. I přesto, že se pohybujeme v oblasti jedinců, kteří uvedli, že sportují pravidelně, tak se mezi nimi objevila skupinka 17 respondentů, kteří věnují sportovní činnosti maximálně 20% svého volného času. Hraniční vymezení tohoto intervalu nepřichází v úvahu právě vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o jedince, kteří uvedli, že sportují a to pravidelně. Skupina těchto respondentů činila 20,24% z pravidelně sportujících jedinců. Nejnižší počet respondentů uvedl, že sportuje v 81- 100% svého volného času. Z 84 pravidelně sportujících respondentů, kteří na tuto otázku odpovídali, jich tuto možnost zvolilo pouhých 6, což činí 7,14% z celkového počtu.

Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.2: Co motivuje pravidelně sportující jedince k jejich činnosti? Jaké jsou rozdíly v motivech u mužů a žen?

Data pro vyhodnocení a zodpovězení této otázky sleduje otázka č.12 v dotazníku. Ta je určena pouze respondentům, kteří uvedli, že se sportovní činnosti věnují pravidelně, tedy minimálně 1 za týden. Tato dotazníková otázka se pravidelně sportujících respondentů ptala na motivy, které podněcují jejich sportovní činnost. Na výběr měli respondenti 7 různých pojmů, které by je mohli motivovat ke

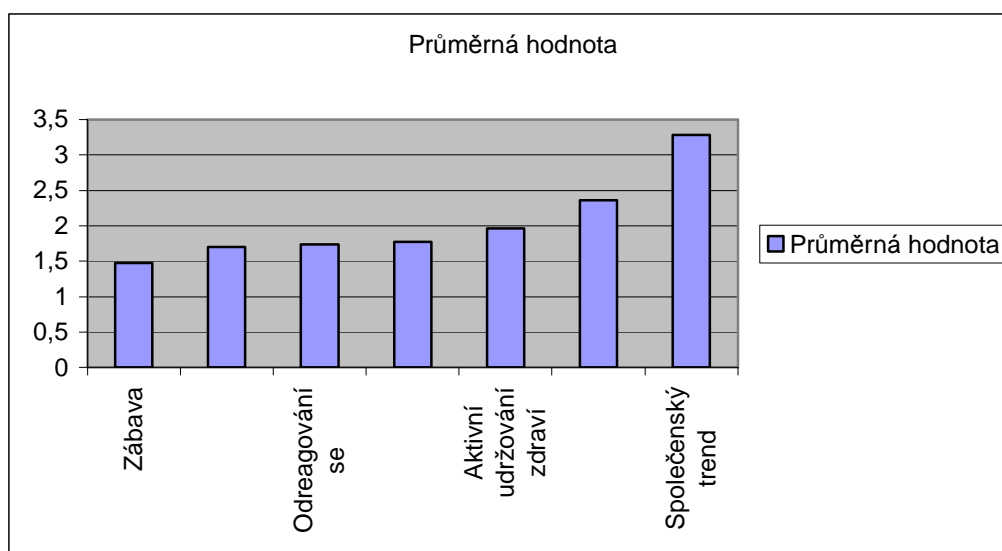

sportovní činnosti a jako osmou možnost mohli zvolit jiný motiv, který nebyl mezi nabízenými. Ke každému z nabízených motivů a i k případnému vlastnímu měli respondenti přiřadit hodnotu, jak moc je ten daný motiv ovlivňuje při provozování sportovní činnosti. Jednotlivé motivy hodnotili na stupnici od 1 do 5, kdy hodnota 1 vyjadřuje „velmi mě motivuje“ a hodnota 5 „nemotivuje mě vůbec“. V tabulce č.7 můžeme vidět motivy, které podněcují ke sportovní činnosti nejčastěji.

Tabulka č.7 Motivy podněcující sportovní činnost – pravidelně sportující

Pořadí	Motiv	Průměrná hodnota
1.	Zábava	1,4753
2.	Zlepšování tělesné kondice	1,7045
3.	Odreagování se	1,7384
4.	Skupina přátel	1,7760
5.	Aktivní udržování zdraví	1,960
6.	Úspěch	2,3580
7.	Společenský trend	3,2806

Graf č.4 Motivy podněcující sportovní činnost – pravidelně sportující

První skutečností, která je z tabulky č.7 patrna, je ta, že nikdo z 85 pravidelně sportujících respondentů nevyplnil možnost „Jiné“, ale všichni se spokojili s nabízenými motivy. Jednotlivé jevy si můžeme rozdělit do jakýsi tří základních kategorií. První z nich je kategorie pojmů, které motivují ke sportu, jako k prostředku

k uspokojení osobních dalo by se říct fyziologických potřeb. Sem patří pojmy jako „Zlepšování tělesné kondice“ a „Udržování aktivního zdraví“. Další skupinu motivů charakterizujeme tím, že sport využívá jako prostředek k získání určitého společenského statusu. Sem jednoznačně patří motivy jako „Úspěch“, nebo „Společenský trend“. Do poslední skupiny nám tedy připadnou pojmy „Zábava“, „Odreagování se“ a „Skupina přátel“. Když porovnáme právě tyto motivy s pojmy a vymezeními volného času s vymezeními některých autorů v teoretické části práce a pohlédneme na ně z hlediska kvality trávení volného času, vyplyne možné označení skupiny těchto motivů. Tyto pojmy svým významem přímo i nepřímo vystihují například opak k pracovnímu vytížení, odpočinku, nebo uspokojování osobních potřeb a probouzení příjemných prožitků a pocitů. Proto tuto kategorii pojmů pro naše účely označíme jako motivy, které podněcují sportovní činnost čistě z hlediska kvalitního trávení volného času.

Právě poslední jmenovaná skupina motivů zastává vrchní příčky v hodnocení motivů, které uvedli respondenti. Jak můžeme v tabulce č.5 vidět, nejčastějším motivem podněcujícím sportovní činnost je „Zábava“. Třetí v pořadí motivů je „Odreagování se“ a následuje pojem „Skupina přátel“. Druhým nejvýznamnějším motivem ke sportovní činnosti je pojem ze skupiny uspokojování fyziologických potřeb a to „Zlepšování fyzické kondice“. Tento fakt by mohl být signálem, že velká část pravidelně sportujících respondentů provozuje sport na vyšší úrovni, než jen rekreační. Další pojem z této kategorie, „Aktivní udržování zdraví“, byl pátým nejčastěji zvoleným. Motiv, který sledují zlepšení společenského statusu se ukázaly být nejméně významnými. Podle průměrných hodnot přidělených právě těmto motivům nemůžeme říci, že by respondenty nemotivovaly „Úspěch“ a „Společenský trend“ vůbec. Hodnoty ukazují, že jistá míra motivace zde je, nicméně je výrazně nižší, než u motivů ostatních.

Druhou částí výzkumné otázky č.2 se týká rozdíly v motivech, které podněcují sportovní činnost, mezi muži a ženami. Pořadí nejčastějších motivů u mužů a naměřené průměrné hodnoty můžeme vidět v tabulce č.8. Nejvýznamnější motivy žen nám uvádí tabulka č.9.

Tabulka č.8 Motivy podněcující sportovní činnost-muži

Pořadí	Motiv	Průměrná hodnota
1.	Zábava	1,4753
2.	Skupina přátel	1,8085
3.	Zlepšování tělesné kondice	1,8200
4.	Odreagování	1,9388
5.	Aktivní udržování zdraví	2,1250
6.	Úspěch	2,3061
7.	Společenský trend	3,5102

Jediným viditelným, ale nijak výrazným rozdílem mužských motivů oproti motivům u všech pravidelně sportujících respondentů je ten, že „Zlepšování tělesné kondice“ je zde nikoliv druhým, ale třetím nejvýznamnějším motivem.

Tabulka č.9 Motivy podněcující sportovní činnost - ženy

Pořadí	Motiv	Hodnota
1.	Zábava	1,3589
2.	Odreagování se	1,5380
3.	Zlepšování tělesné kondice	1,5890
4.	Skupina přátel	1,7436
5.	Aktivní udržování zdraví	1,7950
6.	Úspěch	2,4100
7.	Společenský trend	3,0510

Co se významnosti motivů u žen týče, prvním z nich je stejně jako u mužů „Zábava“. Motivy z kategorie vylepšování společenského statusu zde opět nejsou zdaleka bezvýznamné, nicméně mají nižší váhu oproti motivům dalším.

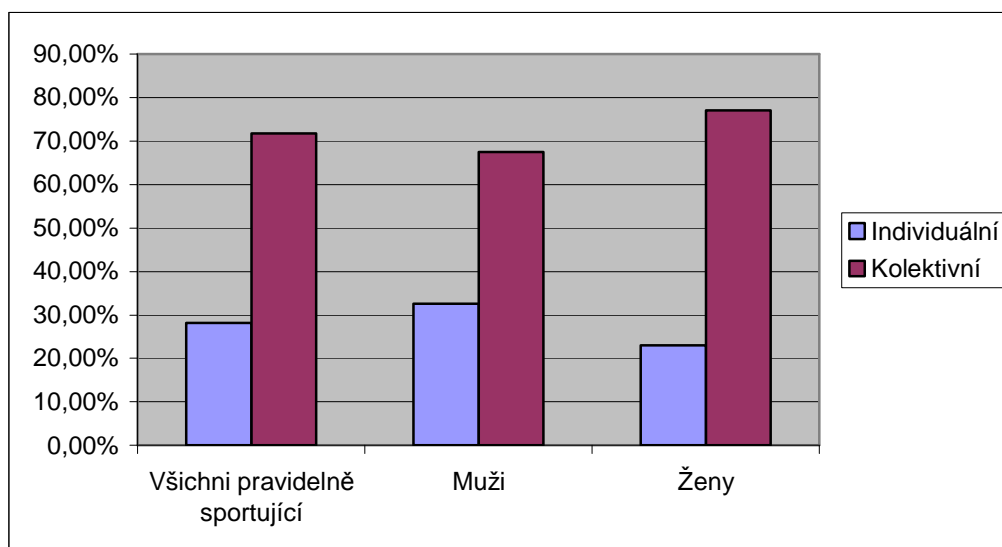
Mnoho významných rozdílů ve významnosti motivů pro sportovní činnost mezi muži a ženami nenajdeme. Je tu však jeden, který stojí za zmínku. Jedná se o motiv „Skupina přátel“. Jak si můžeme povšimnout v tabulkách č.8 a č. 9., pro muže je této motiv druhým nejvýznamnějším, kdežto ženy mají přátel jako motiv ke sportovní činnosti až na čtvrtém místě. Toto by mohlo souviset s formou sportovní činnosti, kterou muži a ženy upřednostňují. Na to nám pomáhá nalézt odpověď

analýza dat dotazníkové otázky č.13. Tato otázka se ptá pravidelně sportujících respondentů, zda upřednostňují formu sportovní činnosti kolektivní, nebo individuální. Jak je patrné z tabulky č.10, převažuje kolektivní sportovní činnost a to více než 70%.

Tabulka č.10 Preferovaná forma sportovní činnosti

Sportovní činnost	Všichni pravidelně sportující		Muži		Ženy	
	Číslo	Podíl (%)	Číslo	Podíl (%)	Číslo	Podíl (%)
Individuální	24	28,24%	15	32,6%	9	23%
Kolektivní	61	71,76%	31	67,4%	30	77%
Celkem	85		46		39	

Graf č.5 Preferovaná forma sportovní činnosti

Jak nám tabulka č.10 ukazuje, rozdíly mezi preferováním kolektivní či individuální sportovní činnosti jsou velké. Jak u mužů, tak i u žen významně dominuje sportovní činnost kolektivní. Pravidelně sportující muži se věnují právě kolektivní formě sportu ze 67,4%. Ženy však kolektivní sporty upřednostňují ještě více. Tuto formu sportovní činnosti provozuje celých 77% žen. Zde je velmi zajímavé porovnání skutečností, že ženy provozují kolektivní sporty ve větší míře než muži, ale motiv v podobě skupiny přátel pro ně není tak rozhodující jako pro muže. Ti skupinu přátel řadí mezi motivy hodně vysoko, nicméně kolektivní činnosti, která je předurčena ke spolupráci a pevným sociálním vazbám, provozují v menší míře než ženy. Proto tedy v tomto případě nelze prokázat souvislost významnosti motivu „Skupina přátel“ s preferováním kolektivní formy sportovní činnosti.

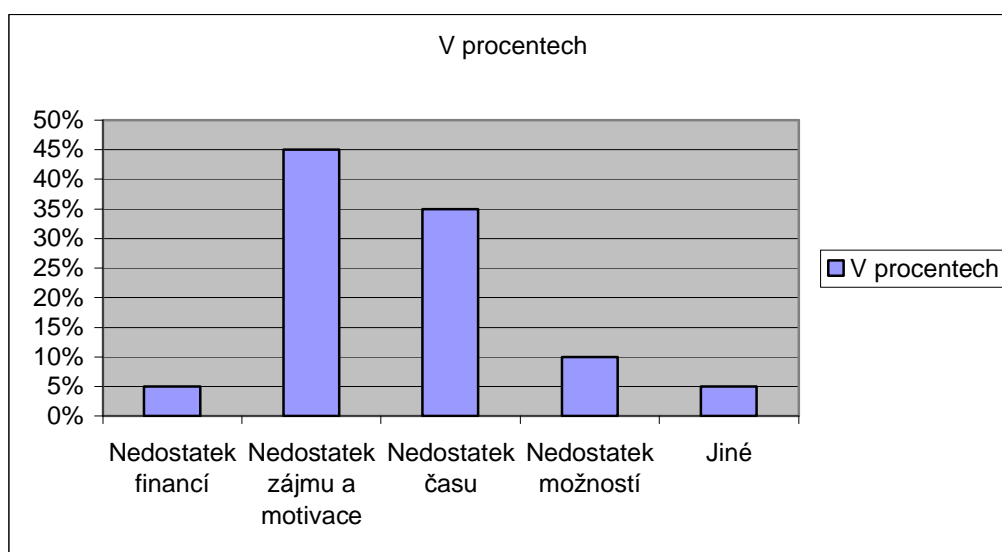
Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.8: Jaké jsou nejčastější příčiny toho, že jedinci nesportují pravidelně, nebo nesportují vůbec?

V předchozím hodnocení byly vyhodnoceny motivy k pravidelnému provozování sportovní činnosti. Nesmíme však opomenout ani ty, kteří v dotazníku uvedli, že nesportují pravidelně, nebo vůbec. Na tuto výzkumnou otázku nám přináší odpověď analýza dat z dotazníkové otázky č. 10a. Tato otázka je zaměřená výhradně na respondenty, kteří v otázce č.10 zvolili jinou možnost než že sportují pravidelně. Otázka se ptá na absenci některého z jevů, který může mít za následek to, že jedinec nesportuje, nebo jenom výjimečně. Respondenti volili ze čtyř možností, nebo mohli uvést jiný důvod své neúčasti na sportovní činnosti. Možnosti, ze kterých měli respondenti výběr byly nedostatek času, financí, možností, zájmu a motivace a možnost „Jiné“, kde bylo možné uvést jiný důvod. To, který důvod byl respondenty zvolen jako nejčastější, je patrné z tabulky č.11.

Tabulka č.11 Důvody, proč se jedinci nevěnují pravidelné sportovní činnosti

Důvod	Počet respondentů	V procentech
Nedostatek financí	1	5%
Nedostatek zájmu a motivace	9	45%
Nedostatek času	7	35%
Nedostatek možností	2	10%
Jiné	1	5%

Graf č.6 Důvody, proč se jedinci nevěnují pravidelné sportovní činnosti

Údaje v tabulce č.11 hovoří jasně. Pouhých 5% z celkového počtu 20 respondentů, kteří nesportují pravidelně, nebo vůbec zvolilo možnost „Jiné“. Jako důvod toho, že se sportovní činnosti neúčastní uvedl, že sport je pro něho zdrojem nepříjemných prožitků. Stejná část respondentů, tedy 5%, uvedlo jako důvod nedostatek financí. To, že nedostatek financí není rozšířeným důvodem pro nesportování může vypovídat o tom, že dnešní doba nabízí dostatek možností, ze kterých si může každý vybrat takovou sportovní činnost, kterou je schopen finančně pokrýt. Toto tvrzení podporuje i počet respondentů, kteří jako hlavní důvod pro neúčasti na sportovní činnosti uvedli nedostatek možností. Těchto respondentů bylo pouhých 10%. Již významnějším faktorem, který ovlivňuje provozování sportovní činnosti, je nedostatek času, ke kterému se přiklonilo 35% respondentů. Zde však zůstává otázkou, zda je to způsobeno příliš vysokým pracovním, nebo studijním vytížením, nebo tím, že se tito jedinci věnují jiným volnočasovým aktivitám. Nejvíce respondentů, celých 45%, uvedlo, že hlavním důvodem, proč neprovozují sportovní činnost pravidelně, nebo vůbec, je nedostatek zájmu a motivace. To poukazuje na skutečnost, že značná část těchto respondentů nesportuje proto, protože zkrátka nemají ke sportu vztah, nemají o něj zájem a sport je nemotivuje jako plnohodnotná náplň volného času. Tou pro ně mohou být jiné volnočasové aktivity.

Jak bylo zmíněno v předchozím hodnocení, jednou z příčin nevěnování se sportovním aktivitám může být preferování jiných volnočasových aktivit. Jako sonda do problematiky preferovaných činností ve volném čase respondentů nám slouží dotazníková otázka č.4. Ta zkoumá nejčastější způsoby trávení volného času. Respondenti zde mají na výběr z šesti různých činností. V případě, že preferují i jiné činnosti, které v nabídce nejsou, mohou do kolonky „Jiné“ doplnit danou činnost. Jednotlivé činnosti známkovali respondenti hodnotami 1 – 5, kdy 1 znamená nejčastěji praktikovaná volnočasová aktivita a 5 nepraktikovaná aktivita. Průměrné hodnoty nám uvádí tabulka č.12.

Tabulka č.12 Nejčastěji preferované činnosti ve volném čase

Činnost	Pravidelně sportující (průměrná hodnota)	Nepravidelně sportující/nesportující (průměrná hodnota)
PC	2,57	2,21
Odpočinek	2,68	2,84
TV	3,46	3,72
Sportovní činnost	2,07	3,50
Četba	3,64	3,70
Příprava na studium/zaměstnání	3,40	3,21
Jiné	2,90	3,00

Z výše uvedené tabulky č.10 lze vyzorovat několik hodnotných údajů. Začneme asi volnočasovou činností, která je pro tuto práci stěžejní a tou je sportovní činnost. Podle nejnižšího průměru hodnocení této aktivity pravidelně sportujícími respondenty můžeme konstatovat, že u jedinců, kteří se pravidelně věnují sportu, patří právě sportovní činnost mezi jejich hlavní a nejčastější náplň volného času. Na druhou stranu u druhé skupiny respondentů, patří průměrná hodnota této činnosti až mezi ty nejméně preferované. Co se právě nepravidelně sportujících a nesportujících respondentů týče, aktivita, která byla nejčastěji označena jako nejpreferovanější je PC. V těsném závěsu je odpočinek a jediná činnost, která je ještě méně praktikována než sportovní, je četba. Ta se ostatně umístila na poslední pozici i v případě pravidelně sportujících respondentů. Relativně frekventovanou činností u obou skupin respondentů je možnost „Jiné“, kam respondenti mohli uvést jinou než nabízenou možnost. Této možnosti využilo pouhých 6 respondentů, kteří uvedli celkem pět různých pojmů. Jedním z pojmů, který označoval jinou než nabízenou volnočasovou činnost, byl pojem rodina. Ten se objevil dokonce ve dvou případech. Z dalších pojmů jsou to potom rybaření, cestování, hudba a nakupování.

Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.1: Mají jedinci, kteří pravidelně sportují, menší míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy, než jedinci, kteří sportují nepravidelně, nebo nesportují vůbec?

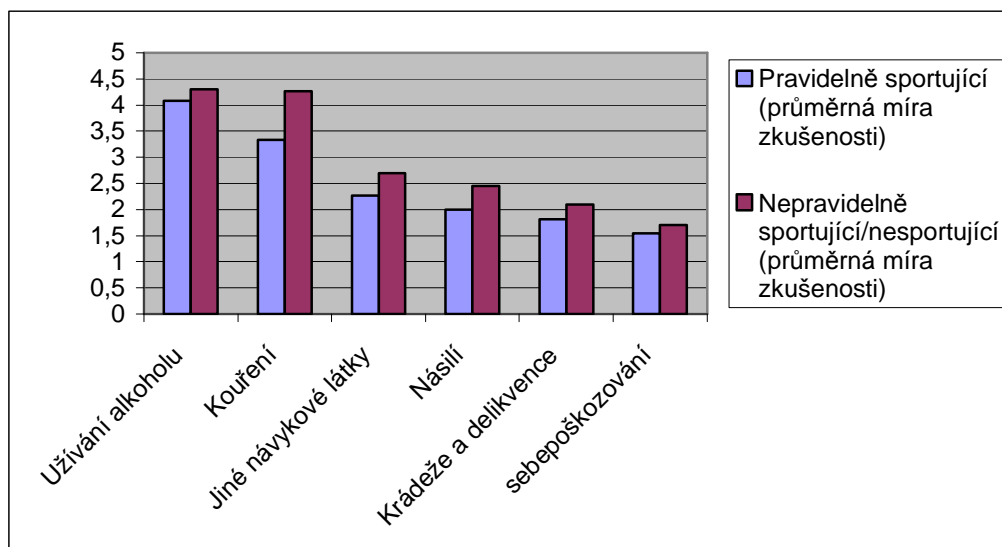
V této části hodnocení se dostáváme k jedné z hlavních výzkumných otázek a to k otázce č.1. Ta se týká vybraných sociálně patologických jevů a našim úkolem bylo odpovědět, zda jedinci kteří pravidelně sportují mají menší míru zkušenosti s těmito jevy. K zodpovězení této otázky nám posloužila analýza dat z dotazníkové otázky č.8. Do této otázky bylo vybráno šest různých sociálně patologických jevů. K nim respondenti uváděli míru zkušenosti, jež s nimi mají. Mezi vybrané sociálně patologické jevy v dotazníku patří kouření, užívání alkoholu, projevy násilí, sebepoškození, krádeže a delikvence a užívání ostatních návykových látek. Míra zkušenosti byla hodnocena na stupnici od 1 do 5. Význam jednotlivých hodnocení: 1 – s tímto jeve jsem se nesešel, 2 – sešel jsem se ale nemám osobní zkušenost, 3 – s tímto jevem mám ojedinělou zkušenost, 4 – s tímto jevem mám opakovanou zkušenost, 5 – tento jev se mne týká pravidelně. V dotazníku byli respondenti rozděleni na pravidelně sportující a na ty, co nesportují pravidelně, nebo vůbec a poté byly vyhodnoceny nejčastěji uváděné míry zkušenosti s jednotlivými sociálně patologickými jevy. Průměrné hodnoty míry zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy jsou uvedeny v tabulce č.13.

Tabulka č.13 Průměrná míra zkušenosti s vybranými sociopatologickými jevy

Patologický jev	Pravidelně sportující (průměrná míra zkušenosti)	Nepřavidelně sportující/nesportující (průměrná míra zkušenosti)
Užívání alkoholu	4,0823	4,3
Kouření	3,3294	4,2632
Jiné návykové látky	2,2619	2,7
Násilí	2,0	2,45
Krádeže a delikvence	1,8095	2,1
sebeškození	1,5411	1,7

Graf č.7 Průměrná míra zkušenosti s vybranými sociopatologickými jevy

V průměrech míry zkušenosti s vybranými sociálně patologickými můžeme mezi oběma skupinami respondentů vidět větší či menší rozdíly. Jedna věc, kterou mají obě skupiny společnou, je pořadí sociálně patologických jevů, podle míry zkušenosti. Největší zkušenost mají obě dvě skupiny respondentů s pitím alkoholu. Průměrná míra zkušenosti dokonce přesahuje v obou případech hodnotu, která vypovídá o opakovaném užívání. Je ovšem pravda, že pravidelně průměrná hodnota skupiny pravidelně sportujících respondentů o něco nižší. Další sociálně patologický jev, se kterým mají respondenti druhou největší zkušenost, je kouření. Zde už však vidíme rozdíly výraznější. Co se týče respondentů, kteří se věnují sportovní činnosti pravidelně, je průměrná hodnota 3,3294. To je o něco málo více než hodnota, která vy dotazníku znamenala ojedinělou zkušenost s tímto jevem. Oproti tomu u respondentů, kteří nesportují pravidelně, nebo vůbec, je tato hodnota výrazně vyšší. Přesahuje stejně jako u pití alkoholu hranici hodnoty 4, konkrétně 4,2632. Tato hodnota byla v dotazníku označena jako opakovaná zkušenost s tímto sociálně patologickým jevem. Na základě porovnání průměrných hodnot předchozích dvou jevů můžeme konstatovat dvě tvrzení. Jedním z nich je fakt, že jedinci, kteří pravidelně sportují mají menší míru zkušenosti s pitím alkoholu, než jedinci, kteří nesportují pravidelně, nebo vůbec. Rozdíl tu však není nijak velký. Druhé tvrzení se týká kouření. Pravidelně sportující jedinci mají menší míru zkušenosti s kouřením než jedinci, kteří nesportují vůbec, nebo ojediněle. Rozdíl mezi průměrnými hodnotami je zde již natolik výrazný, že by se dalo konstatovat i to, že pravidelně

sportující jedinci mají kromě nižší míry zkušenosti i nižší tendenci podléhat tomuto sociálně patologickému jevu. Předchozí dva hodnocené jevy nejsou vždy považovány za sociálně patologické v pravém slova smyslu. Někteří autoři, jako třeba Fischer a Škoda (2009), je však mezi sociálně patologické jevy řadí. Důvod pro jejich rozporuplné řazení je jednoduchý. Tyto jevy, respektive látky, jejichž užívání je jevem vymezeno, jsou ve společnosti tolerováno a je umožněno jeho legální nabytí, poskytování a dokonce jeho prodej. To je také určitě příčinou toho, proč zrovna tyto jevy dosáhly v hodnocení nejvyšších hodnot průměrné míry zkušenosti ze všech v dotazníku nabízených.

Další jevy, které budeme hodnotit už jsou svojí podstatou ryze sociálně patologické. I když například násilí je v poslední době velmi diskutovaným sociálním problémem například z hlediska prezentace násilí pomocí sdělovacích prostředků. Otázka v dotazníku byla však směřována na přímou zkušenost s těmito jevy. Sociálně patologický jev, který respondenti umístili na třetí příčku těch, se kterými mají zkušenost, je celkem překvapivě užívání jiných návykových látek, než které byly již hodnoceny. Tato skutečnost je velmi zážející. Tato obsáhlá skupina látek je v naprosté většině nelegální a jedná se tedy o závažný sociálně patologický jev, který postihuje naši společnost. Podle vyhodnocení odpovědí respondentů tento jev postihuje jak pravidelně, tak nepravidelně sportující sportovce, i když mezi oběma skupinami můžeme pozorovat jistý rozdíl v průměrné míře zkušenosti. Průměrná zkušenost skupiny pravidelně sportujících sportovců dosahuje hodnoty 2,2619. Respondenti, kteří nesportují vůbec, nebo nepravidelně, mají průměrnou zkušenost s jinými návykovými látkami v hodnotě 2,7. Pravidelně sportující jedinci tedy lehce přesahují hranici hodnoty, jež uvádí, že jedinci se setkali s tímto sociálně patologickým jevem, ale osobní zkušenost s ním nemají. To, že tuto hodnotu sice nepatrně, ale překonali, poukazuje na skutečnost, že někteří jedinci z této skupiny respondentů zvolili i možnost ojedinělé, nebo dokonce i opakované zkušenosti s dalšími návykovými látkami. Jedinci, kteří nesportují pravidelně nebo vůbec odpovídali se blíží průměru, který označuje ojedinělou osobní zkušenost s návykovými látkami. V dotaznících se však u této skupiny respondentů objevovaly i odpovědi, které vyjadřovaly pravidelnou zkušenost a dokonce i pravidelné užívání těchto látek.

Dalším hodnoceným sociálně patologickým jevem je násilí. Stejně jako u všech předchozích hodnocených jevů, dosahují pravidelně sportující respondenti nižší míry zkušenosti s tímto jevem. Zatímco průměr pravidelně sportujících jedinců je přesně v hodnotě 2, nepravidelně sportující a nesportující nedostali až na hodnotu 2,45. Tato skutečnost je také překvapivá. Jestli bylo u některého ze sociálně patologických jevů očekáváno, že by mohli pravidelní sportovci dopadnout hůře, pak to byly právě projevy násilí. Je to právě oblast sportu, která v poslední době prodělává různé skandály a kauzy spojené s projevy násilí, které jsou čím dál intenzivnější a frekventovanější. Nicméně průměrná míra zkušenosti s násilím u pravidelných sportovců dosáhla hodnoty přesně na úrovni setkání se s násilím, ale s absencí osobní zkušenosti. Avšak některé výjimky v jednotlivých odpovědích se zde vyskytly. Co se týče jedinců, kteří sportují nepravidelně, nebo vůbec, průměrná hodnota jejich míry zkušenosti s násilím byla vyšší. Průměrná hodnota této skupiny respondentů se pohybuje mezi ojedinělou zkušeností s násilím a vědomím o násilí bez osobní zkušenosti. Ovšem i zde byly výjimky v jednotlivých odpovědích.

Sociálně patologický jev, který vykazuje druhou nejnižší průměrnou míru zkušenosti, je spojení krádeží a delikventního jednání. Zde můžeme vidět nevelký rozdíl mezi oběma skupinami respondentů, nicméně průměrné hodnoty se liší. Respondenti, kteří pravidelně sportují, dosáhli průměrné míry zkušenosti s těmito jevy 1,8095. Tento průměr se drží těsně pod hranicí hodnoty, která říká, že jedinec se setkal s tímto jevem, ale nemá s ním osobní zkušenost. Respondenti nesportující pravidelně nebo vůbec hranici této hodnoty přesáhli a průměrná míra zkušenosti zde dosahuje hodnoty 2,1. Zde je vidět, že malý počet jedinců z této skupiny respondentů zvolil v dotazníku odpověď, že má osobní zkušenosti s násilím a delikvencí. V případě pravidelných sportovců se žádná takováto ani ojedinělá odpověď neobjevila.

Posledním sociálně patologickým jevem, který je hodnocen a se kterým měli respondenti nejnižší míru zkušenosti je sebepoškození. Rozdíl mezi průměrnými hodnotami pravidelných a nepravidelných sportovců je opět minimální. První jmenovaní dosahují průměrné hodnoty 1,511 a druhá skupina respondentů doáhla průměrné hodnoty 1,7. Obě dvě skupiny respondentů se v průměru ohybují na pomyslném pomezí mezi tím, že se s daným jevem neseťkali a tím, že se s ním

setkali, ale nemají s ním žádnou zkušenost. Nelze opomenout skutečnost, že oba dva průměry přesáhly pomyslný střed mezi dvěma hraničními hodnotami. To poukazuje na fakt, v obou skupinách respondentů se vyskytli ojedinělí jedinci, kteří odpověděli, že mají ojedinělou zkušenost se sebepoškozováním. Mezi respondenty, kteří nesportují pravidelně nebo vůbec, jich však bylo více než v případě respondentů pravidelně sportujících.

Po předchozí analýze odpovědí a vyhodnocení výsledků je zde jednoznačná odpověď na výzkumnou otázku. Přesto, že v některých případech jsou rozdíly mezi průměrnými hodnotami minimální, tak jsou prokazatelné a také se vyskytují u všech vybraných sociálně patologických jevů bez výjimky. Proto odpověď na výzkumnou otázku č.1 nemůže být jiná, než kladná. Ano, jedinci, kteří se věnují pravidelně sportovní činnosti, mají menší míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy než jedinci, kteří sportují nepravidelně, nebo nesportují vůbec.

Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.9: Myslí si respondenti, že existuje nějaká volnočasová činnost, která by mohla pozitivně ovlivnit jejich přístup k vybraným sociálně patologickým jevům?

Před vyhodnocení samotným je třeba vysvětlit specifikovat výběr respondentů pro vyhodnocení této otázky. Výzkumná otázka je zaměřena na osoby, u kterých se některý z vybraných sociálně patologických jevů objevuje v míře, která odpovídá minimálně opakované zkušenosti. Vzhledem k tomu, že každý z celkového počtu 105 respondentů uvedl alespoň u jednoho ze sociálně patologických jevů, že s ním má opakovanou zkušenost, byli do hodnocení této otázky zařazeny odpovědi všech respondentů, kteří na ni odpověděli, bez ohledu na skutečnost, zda sportují pravidelně, nepravidelně, nebo nesportují vůbec.

K zodpovězení této výzkumné otázky je důležitá analýza dat ze dotazníkové otázky č.9: „Existuje nějaká volnočasová činnost, která by mohla pozitivně změnit váš postoj k jevům uvedených v předcházející otázce?“. Jen pro upřesnění, otázka, která předcházela této, je otázka č.8 týkající se jednotlivých sociálně patologických jevů. Respondenti měli v tomto případě možnost výběru pouze ze dvou možností ano a ne. Počet a poměr odpovědí všech respondentů je zobrazen v tabulce č.14.

Tabulka č.14 Odpovědi dotazníkovou otázkou č.9 (viz příloha č.1)

Odpověď	Počet respondentů	Respondentů (%)
ANO (existuje)	39	37,14%
NE (neexistuje)	66	62,86%
Celkem	105	

Poměr odpovědí na tuto otázku nevyrovnaný a poměrně překvapivý. Ačkoli všichni respondenti mají opakovanou zkušenost s některým z vybraných sociálně patologických jevů, tak většina z nich si nemyslí, že by existovala nějaká alternativa v podobě libovolné náplně volného času, která by změnila jejich postoj těmto jevům pozitivním směrem. To si myslí celkem 62,86% respondentů. To, že některá volnočasová aktivita by mohla mít vliv na jejich postoj k sociopatologickým jevům si myslí pouhých 37,14% respondentů. Otázkou zde zůstává, proč se tolik jedinců domnívá, že neexistuje volnočasová činnost, která by pozitivně ovlivnila přístup k těmto jevům. Může to být z nedostatku nabídky takových aktivit, nedostatečnou informovaností, nebo dokonce tím, že jsou přesvědčeni, že výskyt sociálně patologických jevů není v jejich případě nijak závažný, nebo omezující.

Takováto otázka samozřejmě nemůže zůstat bez případného doplnění kladné odpovědi o konkrétní příklad. Pro tyto účely byla do dotazníku zvolena otázka č.9a. Ta byla zaměřena na respondenty, kteří v případě otázky č.9 odpověděli kladně, tedy připustili možnost ovlivnění postoje k sociopatologickým jevům prostřednictvím nějaké volnočasové činnosti. Jako odpověď na tuto otázku měli respondenti uvést konkrétní příklad činnosti, která by měla zmiňovaný dopad. Na tuto otázku odpovědělo 34 respondentů z 39 možných. Odpovědi na tuto otázku se byly velmi rozmanité, proto byly některé z nich sloučeny do skupiny podobných a příbuzných pojmů, nebo označeny souhrnně pojmem nadřazeným. Například odpovědi, které obsahovaly narození dítěte, založení rodiny, nebo nový partner či partnerka byly shrnuty do jedné kategorie. Dále odpovědi, které obsahovaly sport, nebo jakoukoliv sportovní činnost či pohybovou aktivitu, byly spojeny v jednotnou kategorii sportovních činností. Do skupiny přátel a aktivit s nimi, jak už z názvu vyplývá, byly zahrnuty odpovědi bezprostředně obsahující přátelé a jakékoliv aktivity, které byly uvedeny ve spojení s nimi. Dále byly sloučeny pojmy týkající se práce, dalších forem

vzdělávání a vysoké vytíženosti. I když zde je problematické, do jaké míry se jedná skutečně o volnočasovou činnost. Proto je také toto označení v tabulce uvedeno v uvozovkách. Rozdělení odpovědí již v zobecněné formě a jejich počty jsou uvedeny v tabulce č.15.

Tabulka č.15 Volnočasové aktivity, které by mohly pozitivně ovlivnit přístup k sociálně patologickým jevům

„Volnočasová činnost“	Respondentů (počet)	Respondentů (%)
Dítě, partner, rodina	4	11,77%
Sportovní činnost	20	58,82%
Kulturní vyžití	1	2,94%
Přátelé a aktivity s nimi	2	5,88%
Cestování	3	8,82%
Práce, vzdělání, vysoká vytíženost	4	11,77%
Celkem	34	

Jak je z tabulky č.15 patrné, některé z možných alternativ zvolených respondenty mají ojedinělé zastoupení, některé se vyskytují častěji a najdeme i skupinu pojmů, které vysloveně dominují. Nejnižší zastoupení má volnočasová alternativa z oblasti kultury. Tu uvedl pouhý jeden respondent. O jednu odpověď více se objevilo v případě přátel a aktivit s nimi. Cestování zvolili jako eventuelní možnost 3 respondenti, tedy 8,82%. Hned dvě skupiny pojmů měly po čtyřech respondentech. Jednou z nich byla skupina obsahující pojmy jako partner, rodina a dítě. Druhou skupinou pojmů byla právě velmi diskutabilní skupina vymezena pojmy spojenými s prací, vzděláváním a vysokou vytížeností. Nejvyšší počet možností a zároveň nejvyšší procentuální zastoupení 58,82% uvedli respondenti v případě pojmů z oblasti sportu a sportovních činností.

Odpověď na výzkumnou otázku č.7 by mohla znít tedy následovně. Většina respondentů si nemyslí, že existuje nějaká volnočasová činnost, která by mohla ovlivnit jejich postoj k sociálně patologickým jevům. Pokud by se však nějaká taková činnost našla, což si myslí pouhých 37,14% respondentů, mohl by to být pravděpodobně nějaký sport, sportovní činnost, nebo pohybová aktivita.

Analýza dat vzhledem k výzkumné otázce č.10: Pociťují respondenti, že jejich životní styl je významně ovlivněn způsobem trávení jejich volného času?

Propojení oblastí volného času a životního stylu je zmíněno již v teoretické části práce. Tato výzkumná otázka se ptá, zda respondenti skutečně vnímají vliv volného času na jejich životní styl. K zodpovězení této výzkumné otázky bylo zapotřebí vyhodnotit odpovědi respondentů na dotazníkovou otázku č.14. Tato otázka zjišťovala názor respondentů, zda si myslí, že jejich způsob trávení volného času skutečně ovlivňuje jejich životní styl. Respondenti měli možnost odpovědět prostřednictvím volby jedné ze čtyř nabízených odpovědí: určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Odpovědi respondentů jsou uvedeny v tabulce č.16.

Tabulka č.16 Názor na otázku ovlivňování životního stylu prostřednictvím trávení volného času – dotazníková otázka č.14 (viz příloha č.1)

Odpověď na otázku	Respondentů (počet)	Respondentů (%)
Určitě ano	46	51,69%
Spíše ano	33	37,08%
Spíše ne	9	10,11%
Určitě ne	1	1,12%
Celkem	89	

Údaje v tabulce č.16 přinášejí jasnou odpověď na výzkumnou otázku. Nadpoloviční většina respondentů, celkem 51,69%, je toho názoru, že způsob trávení volného času určitě ovlivňuje jejich životní styl. Již menší část respondentů, 37,08%, odpověděla na otázku ovlivňování životního stylu volným časem volbou odpovědi spíše ano. To, že způsob trávení volného času spíše neovlivňuje životní styl, si myslí 10,11% respondentů. A pouze 1,12%, tedy jeden jediný respondent uvedl, že jeho životní styl určitě není ovlivněn způsobem trávení volného času.

Jednotlivé možnosti odpovědí na tuto otázku se dají rozdělit na jakési dvě skupiny. Je to kladná odpověď, kam spadají možnosti určitě ano a spíše ano a záporné odpovědi obsahující možnosti spíše ne a určitě ne. Z toho lze vyvodit, že celkem 88,77% respondentů je přesvědčeno o vlivu trávení volného času na jejich životní styl. Kdežto opačného názoru je pouhých 11,23% respondentů. Na základě těchto zjištěných hodnot a zároveň skutečnosti, že možnost určitě ano zvolila více

než polovina respondentů lze odpovědět na výzkumnou otázku č.8. Respondenti pocíťují významný vliv způsobu trávení volného řasu na jejich životní styl.

Tato otázka by se dala vyhodnotit i z hlediska rozdělení respondentů podle pohlaví. V tabulce č.17 je uvedeno hodnocení odpovědí na tuto otázku právě na základě takového rozdělení respondentů.

Tabulka č.17 Názor na otázku ovlivňování životního stylu prostřednictvím trávení volného času – dotazníková otázka č.14 (viz příloha č.1) rozdělení podle pohlaví

Odpověď na otázku	Muži		Ženy	
	Počet	%	Počet	%
Určitě ano	25	50%	21	53,85%
Spíše ano	19	38%	14	35,90%
Spíše ne	5	10%	4	10,25%
Určitě ne	1	2%	0	
Celkem	50		39	

V tabulce č.17 je možno pozorovat rozdíly ve vnímání vlivu volného času na životní styl. Rozdíly však nejsou nikterak velké. Procentuální zastoupení odpovědí mužů i žen se pohybují hodně blízko procentuálnímu zastoupení všech respondentů. Jeden z rozdílů lze pozorovat u možnosti „určitě ne“, na kterou odpověděl pouze jeden respondent, který spadá do skupiny mužů. Ženská část respondentů nemá tedy ani jedinou jednoznačně zápornou odpověď. Co se skupiny žen týče, tak odpověď „určitě ano“ zvolilo 53,85% respondentů, zatímco v případě mužů to bylo o něco méně, 50% respondentů. Na základě těchto hodnot by se dalo konstatovat, že ženy se cítí být ovlivňovány volným časem v oblasti životního stylu více než muži. Nicméně když by došlo k rozdělení všech možností opět do skupin kladných a záporných odpovědí, rozdíl zde už nebude tak značný. V případě mužů by se dalo tedy říct, že kladný názor na vliv volného času na životní styl má 88% a v případě žen je to 89,75%. Je možné tedy potvrdit, že ženy se cítí být ovlivněny volným časem nepatrně více než muži, ale rozdíly ve vnímání tohoto vlivu na životní styl jsou minimální.

4.6 Interpretace dat a shrnutí výzkumného šetření

V předchozí podkapitole byla analyzována data výzkumného šetření vzhledem k výzkumným otázkám. Jsou tam zobrazeny tabulky, které ukazují posbíraná data, podrobné analýzy a domněnky. Tato podkapitola je však zaměřena na přímé odpovědi na výzkumné otázky a shrnutí těchto odpovědí. Je zde vždy znovu uvedena otázka a k ní je doplněna odpověď, která je zvolena na základě analýzy dat výzkumného šetření.

Výzkumná otázka č.1: Mají jedinci, kteří pravidelně sportují, menší míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy, než jedinci, kteří sportují nepravidelně, nebo nesportují vůbec?

Odpověď: Ano, jedinci, kteří sportují pravidelně, mají menší míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy, než jedinci, kteří sportují nepravidelně, nebo nesportují vůbec.

Výzkumná otázka č.2: Co motivuje pravidelně sportující jedince k jejich činnosti?

Odpověď: Podle odpovědí respondentů je nejdůležitějším motivem ke sportovní činnosti zábava. Hned za ní následuje zlepšování tělesné kondice. Na třetím místě se umístilo odreagování se. Jako další motiv v pořadí byla zvolena skupina přátel. Na posledních dvou pozicích co se motivů ke sportovní činnosti týče umístily úspěch a společenský trend.

Výzkumná otázka č.3: Která věková skupina respondentů má nejvíce volného času?

Odpověď: Nejvíce volného času mají jedinci, kteří se pohybují ve věkovém rozmezí 22 – 25 let.

Výzkumná otázka č.4: Mají více volného času muži, nebo ženy?

Odpověď: Podle vyšších procentuálních hodnot v tabulce č.3 můžeme konstatovat, že více volného času mají v muži.

Výzkumná otázka č.5: Jak jsou respondenti spokojeni s trávením svého volného času? Jsou spokojenější muži, nebo ženy?

Odpověď: Respondenti jsou s trávením svého volného času v převážné většině spíše spokojeni. Muži jsou nepatrně spokojenější s trávením svého volného času než ženy.

Výzkumná otázka č.6: Sportují pravidelně více ženy, nebo muži?

Odpověď: Pravidelně sportují muži nepatrně více než ženy.

Výzkumná otázka č.7: Jakou část svého volného času věnují pravidelně sportující jedinci právě sportovním činnostem?

Odpověď: Většina pravidelně sportujících jedinců věnuje sportovní činnosti 21% – 50% svého volného času. Menší část pravidelně sportujících jedinců věnuje sportovní činnosti 51% - 80% volného času. Najdou se i jedinci, ač pravidelně sportující, tak věnují sportovní činnosti maximálně 20% svého volného času a minimální část pravidelně sportujících jedinců věnuje sportovní činnosti 81%-100% svého volného času.

Výzkumná otázka č.8: Jaké jsou nejčastější příčiny toho, že jedinci nesportují pravidelně, nebo nesportují vůbec?

Odpověď: Nejvýznamnější příčinou toho, že jedinci nesportují pravidelně nebo vůbec, je nedostatek zájmu o sportovní činnost a nedostatek motivace. Druhou nejčastější příčinou je nedostatek času. Následuje nedostatek možností a nejméně frekventovanými příčinami jsou nedostatek finančních prostředků a jiné důvody.

Výzkumná otázka č.9: Myslí si respondenti, že existuje nějaká volnočasová činnost, která by mohla pozitivně ovlivnit jejich přístup k vybraným sociálně patologickým jevům?

Odpověď: Většina respondentů si nemyslí, že by mohla existovat nějaká volnočasová činnost, která by mohla pozitivně ovlivnit jejich postoj k sociálně patologickým jevům, které se u nich vyskytují.

Výzkumná otázka č.10: Pociťují respondenti, že jejich životní styl je významně ovlivněn způsobem trávení jejich volného času?

Odpověď: Ano, většina respondentů pociťuje, že jejich životní styl je ovlivňován způsobem trávení jejich volného času. Nadpoloviční většina se dokonce cítí být v tomto směru významně ovlivněna.

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zodpovědět veškeré výzkumné otázky, které byly položeny v podkapitole 4.1. Právě odpovědi na tyto výzkumné otázky měly přinést odpovědi týkající se především sportovní činnosti jedinců. A to především zda se vůbec sportovní činnosti věnují, do jaké míry se jí věnují a zda ovlivňuje provozování sportovní činnosti kvalitu jejich volného času.

Z analýzy dat výzkumného šetření a odpovědí na výzkumné otázky v této podkapitole můžeme provést celkové shrnutí výzkumného šetření. Co se týče

provozování sportovní činnosti, naprostá většina respondentů, celkem 80,95%, sportuje pravidelně. To bylo v našem šetření velmi dobré zjištění potřebné zodpovězení dalších otázek a celkovému hodnocení výsledků.

Jednou ze stěžejních výzkumných otázek byla výzkumná otázka č.1, která se týkala míry zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy. Jak je možno sledovat v podkapitole 4.5, která se věnuje analýze dat a v odpovědích na výzkumné otázky v této podkapitole, pravidelně sportující respondenti uváděli průměrně nižší míru zkušenosti s vybranými sociálně patologickými jevy. I když v některých případech šlo pouze o drobné rozdíly, tato nižší míra zkušenosti u pravidelných sportovců se týkala každého z vybraných jevů.

Další výzkumnou otázkou, která je pro naplnění cíle výzkumného šetření velmi důležitá, je výzkumná otázka č.2. Ta se ptá na motivy, které podněcují sportovní činnost. Z tabulky č.7 lze vyčíst, že mezi nejčastější motivy patří ty, které jsou orientovány spíše na pobavení, přátelské vztahy a opak pracovní činnosti. Na druhou stranu nejméně frekventované motivy jsou z oblasti úspěchu, společenského trendu a postavení.

To, že neprostá většina respondentů se věnuje pravidelně sportovní činnosti již bylo řečeno. Další výzkumná otázka, konkrétně otázka č.5, se dotazovala na spokojenost s volným časem. Celých 80,95% dotazovaných na tuto otázku odpovědělo kladně, buď že jsou spokojeni, nebo že jsou spíše spokojeni. Nicméně tento číselný údaj vyjadřující spokojenost s trávením volného času a skutečnost, že stejné procento z celkového počtu dotazovaných udává, že respondenti jsou taktéž spokojeni s pravidelnou sportovní činností, jako náplní svého volného času. Tyto odpovědi na výzkumné otázky a následná konstatování jenom potvrzuje jenom odpověď na výzkumnou otázku č.10, která uvádí, že nadpoloviční většina respondentů je toho názoru, že jejich životní styl je významně ovlivněn tím, jak tráví volný čas.

Pokud vezmeme v úvahu uvedené analýzy a interpretaci výsledků výzkumného šetření, ke kterým jsme došli, společně s ohledem na teoretická východiska popsaná v teoretické části diplomové práce, můžeme konstatovat, že pravidelné provozování sportovní činnosti má prokazatelně pozitivní vliv na volný čas a jeho kvalitu.

Závěr

Diplomová práce se zabývala propojením sportu a volného času, konkrétně ovlivněním volného času právě provozováním pravidelné sportovní činnosti. Co se týče teoretických východisek, byly vymezeny základní pojmy, jejich definice, dělení a přístupy. V části výzkumné bylo pak realizováno výzkumné šetření zaměřené právě na vliv pravidelné sportovní činnosti na volný čas a jeho kvalitu.

Hlavním cílem práce, jak již bylo řečeno, bylo zjistit, jak pravidelná sportovní činnost ovlivňuje kvalitu volného času. Po dotazníkovém šetření byla analyzována data a na základě těchto dat byly zodpovězeny výzkumné otázky. Vyhodnocení cíle práce nám tedy vychází z odpovědí na výzkumné otázky podpořené teoretickými východisky práce. V souvislosti s propojením těchto dvou částí můžeme konstatovat několik základních tvrzení, která jsou popsána podrobněji v praktické části práce. Lidé, kteří pravidelně sportují jsou spokojeni s trávením svého volného času, jsou méně náchylní k výskytu sociálně patologických jevů a jsou více motivováni prosociálními a žádoucími faktory. Můžeme tedy říci, že pravidelné provozování sportovní činnosti má pozitivní vliv na volný čas a na kvalitu jeho trávení. Tímto tvrzením tedy můžeme říci, že cíle práce byly naplněny.

Jak již bylo řečeno, volný čas je oblast, které je v poslední době věnována čím dál větší pozornost. Je to oblast lidského života, která nás ovlivňuje ve všech směrech. Je nám nabízena stále pestřejší paleta možností trávení volného času a mnohdy není ani v našich silách rozeznat, co je pro nás to pravé. Proto se můžeme setkat s čím dál více pracemi věnovanými volnému času, nebo s absolventy vysokých škol, kteří jsou odborníky přes volný čas. Oblast volného času se velmi rychle a dynamicky rozvíjí a podle mého názoru dobrým směrem, nicméně přesto si myslím, že by v této oblasti neškodilo více osvěty pro širší veřejnost.

Na druhou stranu oblast sportu v posledních letech podle mého názoru trochu stagnuje. Může to být například tím, že sport a sportovní činnosti mají své dlouholeté tradice a ustálené hodnoty, které doposud nebylo zapotřebí výrazně měnit. Můžeme však pozorovat občasné snahy o nějaké změny ve sportovní oblasti, nebo dokonce vznik nových sportovních činností a her. Je zapotřebí všimnout si těchto nových trendů a nedržet se pouze těch osvědčených. Vždyť právě ty neokoukané činnosti nám nabízejí nové rozměry sportovního vyžití a zábavy.

Tato práce nechtěla říci, že sport je jedinou a nejlepší možností, jak mají lidé trávit svůj volný čas. Volný čas je individuální záležitost každého z nás. V dnešní době můžeme vybírat z tak široké nabídky nejen nejrůznějších volnočasových, ale i sportovních činností, že by si snad každý dokázal vybrat sportovní činnost, která by odpovídala jeho požadavkům a dispozicím. Tato práce měla poukázat na sport, jako na jednu z alternativ trávení volného času, která prokazatelně pozitivně přispívá k jeho kvalitě.

Zaměření a téma práce pro mě nebylo nikterak nepřekvapivou volbou. Propojení právě volného času a sportu koresponduje s mým dosavadním studijním životem a náplní volného času. Volný čas studuji již pátým rokem a tak volba této problematiky byla snadná. Od útlého dětství se věnuji nejrůznějším sportovním činnostem a v posledních letech se pohybuji i ve vedoucích a trenérských úlohách. Vzhledem k těmto skutečnostem mě tvorba této práce bavila a nutila k častému zamýšlení se. Co se týče výzkumného šetření, tak mi práci velmi ulehčila elektronická forma dotazníku a jeho rozesílání pomocí sociální sítě. Tím byla zaručena vysoká návratnost. Do budoucna bych se chtěl dané problematice dále věnovat a ponořit se trochu více do hloubky propojení volného času a sportovních činností.

Seznam použitých zdrojů

FILIPCOVÁ, B. *Člověk, práce a volný čas*. 2. vyd. Praha: Svoboda, 1967. 155 s.

FISCHER, S. *Etopedie v penitenciární praxi*. Ústí nad Labem: Acta Universitatis Purkynianae, 2006. ISBN – 80-7044-772-9.

FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie – analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.

FIŠEROVÁ, V. *Volný čas a jeho animace v cestovním ruchu*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze, 2008. ISBN 978-80-86578-87-3.

FONTANA, D. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 2003. 383 s. ISBN 80-7178-626-8.

GIDDENS, A. *Sociologie*. Translated by Jan Jařab. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.

GÖBELOVÁ, T. *Hodnotová výchova v pedagogické praxi*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008. 52 s. ISBN 978-80-7368-542-3.

HANÁKOVÁ, T. *Hodnotová orientace životní styl současné mládeže*. [Diplomová práce]. Brno 2008: Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta.

HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-2472816-2.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

KAČÁNI, V., VIŠŇOVSKÝ, L. *Pedagogika a psychológia pomáhajú škole*. Bratislava: PhDr. Milan Štefanko – IRIS, 2005. ISBN 80-89018-85-8.

KAPR, J., et al. *Sociologické pojmosloví : Sociální deviace, sociologie nemoci a medicíny*. Praha : SLON, 1991. 115 s. ISBN 80-901059-1-2.

KRATOCHVÍLOVÁ, E. *Pedagogika voľného času: Výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. Bratislava: Polygrafické stredisko UK Bratislava, 2004. 308 s. ISBN 80-223-1930-9.

KRAUS B., HRONCOVÁ I. *Sociální patologie*. 1. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3.

KREJČÍŘOVÁ, O., SKOPALOVÁ, J. *Deviace a sociální patologie – vybrané jevy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1698-4.

MAZAL, F. *Pohybové hry a hraní*. Olomouc: Hanex, 2000. ISBN 80-85783-29-0.

Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize. Praha: ÚZIS ČR, 1992. ISBN 80-85121-37-9

NEUMAN, J. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-218-1.

PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., HRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J., TOMKO, A. *Prevence sociálně patologických jevů*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky, 2003. ISBN 80-86568-04-0.

SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0044-7.

SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas – vybrané kapitoly*. Praha : Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0044-7.

TÁBORSKÝ, F., a kol. *Základy teorie sportovních her*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, 2007. ISBN 978-80-86317-48-9.

VÁŽANSKÝ, M. *Volný čas a pedagogika zážitku*. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0428-2.

Seznam tabulek

Tabulka č.1 Objem volného času ve všední den podle věkových kategorií.....	42
Tabulka č.2 Objem volného času ve všední den u studentů, pracujících a nezaměstnaných.....	43
Tabulka č.3 Objem volného času ve všední den žen a mužů.....	44
Tabulka č.5 Poměr pravidelně a nepravidelně sportujících respondentů.....	46
Tabulka č.6 Podíl sportovní činnosti v celkovém objemu volného času.....	48
Tabulka č.7 Motivy podněcující sportovní činnost – pravidelně sportující.....	49
Tabulka č.8 Motivy podněcující sportovní činnost-muži.....	51
Tabulka č.9 Motivy podněcující sportovní činnost – ženy.....	51
Tabulka č.10 Preferovaná forma sportovní činnosti.....	52
Tabulka č.11 Důvody, proč se jedinci nevěnují pravidelné sportovní činnosti.....	53
Tabulka č.12 Nejčastěji preferované činnosti ve volném čase.....	55
Tabulka č.13 Průměrná míra zkušenosti s vybranými sociopatologickými jevy.....	56
Tabulka č.14 Odpovědi dotazníkovou otázkou č.9 (viz příloha č.1).....	61
Tabulka č.15 Volnočasové aktivity, které by mohly pozitivně ovlivnit přístup k sociálně patologickým jevům.....	62
Tabulka č.16 Názor na otázku ovlivňování životního stylu prostřednictvím trávení volného času – dotazníková otázka č.14 (viz příloha č.1).....	63
Tabulka č.17 Názor na otázku ovlivňování životního stylu prostřednictvím trávení volného času – dotazníková otázka č.14 (viz příloha č.1) rozdělení podle pohlaví..	64

Přílohy

Příloha č.1 Nestandardizovaný dotazník

DOTAZNÍK

Vážený respondente. Tento dotazník slouží k výzkumu vlivu sportovní činnosti na kvalitu trávení volného času a je součástí diplomové práce. V dotazníku je několik typů otázek. Jedním z nich je výběr jediné možné odpovědi, další je známkování jednotlivých možností (stejný způsob jako ve škole 1 – 5). V případě, že je u otázky možnost „Jiné“ a Vy se rozhodnete pro její výběr, konkretizujte stručně na volný řádek svou volbu. Pokud by Vám nebylo něco jasné, kontaktujte zadavatele dotazníku. Dotazník je samozřejmě anonymní.

Děkuji za Váš čas investovaný do vyplnění tohoto dotazníku, Miloš Poláček.

1. Pohlaví.

- a) Žena
- b) Muž

2. Věk: .....

3. V současné době jste...

- a) Student   b) Zaměstnaný   c) Nezaměstnaný   d)
- Jiné _____

4. Jaký je váš obvyklý způsob trávení volného času? (Oznámkujte 1-5, 1 je nejčastěji se vyskytující způsob)

- a) PC _____
- b) Odpočinek _____
- c) TV _____
- d) Sportovní činnost _____
- e) Četba _____
- f) Příprava na studium (zaměstnání) _____
- g) Jiné _____

5. Kolik máte průměrně hodin volného času ve všední den?

- a) Více než 10 hodin
- b) 8 – 10 hodin
- c) 4 – 7 hodin
- d) 2 – 3 hodiny
- e) 1 hodina a méně

6. V jaké společnosti trávíte nejraději volný čas?

- a) Sám
- b) S rodinou
- c) S přáteli
- d) S partnerem/partnerkou
- e) Jiné _____

7. Jste spokojeni s trávením Vašeho volného času?

- a) Ano jsem
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne nejsem

8. Setkali jste se, nebo máte zkušenosti s následujícími jevy? (zakroužkuj míru zkušenosti)

a) Kouření	1	2	3	4	5
b) Pití alkoholu	1	2	3	4	5
c) Projevy násilí	1	2	3	4	5
d) Sebepoškozování	1	2	3	4	5
e) Krádeže/delikvence	1	2	3	4	5
f) Ostatní návykové látky	1	2	3	4	5

Vysvětlivky: 1 – nesetkal jsem se, 2 – setkal jsem se, ale osobní zkušenost nemám, 3 – mám ojedinělou zkušenost, 4 – mám opakovanou zkušenost, 5 – provozuji pravidelně

9. Existuje nějaká volnočasová činnost, která by mohla změnit váš postoj k jevům uvedených v předcházející otázce.

- a) ANO
- b) NE

9a. Jestliže ANO jaká by to byla?

Doplňte:.....

10. Věnujete se ve volném čase nějaké sportovní činnosti? Jak často?

- a) Nevěnuji
- b) Výjimečně (5x do roka)
- c) Občas (1x za měsíc)
- d) Pravidelně (1x týdně a více)

10a. Jestliže se nevěnujete pravidelně sportovní činnosti, jaké Vás k tomu vedou nedostatky?

- a) Času
- b) Financí
- c) Možností
- d) Zájmu a motivace
- e) Jiné .....

11. Kolik volného času věnujete v průměru sportovní činnosti?

- a) 0-20 %
- b) 21-50 %

- c) 51-80%
- d) 81-100%

!!! Následující otázky vyplňují již jen ti, kdo zvolili v otázce č.10 možnost, že sportují pravidelně: !!!

12. Přiřaďte známky 1 – 5 k možnostem, které vás motivují ke sportovní činnosti.

(1= velmi mě ovlivňuje.....5= nemá vliv)

- a) Úspěch _____
- b) Zlepšování tělesné kondice _____
- c) Společenský trend _____
- d) Odreagování _____
- e) Zábava _____
- f) Skupina přátel _____
- g) Aktivní udržování zdraví _____
- h) Jiné _____

12. Jste členem nějaké sportovní organizace?

- a) ANO
- b) NE, sportuji čistě sám z vlastní vůle

13. Pravidelně provozujete sportovní činnost:

- a) kolektivní
- b) individuální

14. Ovlivňuje Váš způsob trávení volného času Váš životní styl?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne

Ještě jednou děkuji za čas a ochotu, které jste věnovali vyplnění tohoto dotazníku.

V případě nějakých dotazů, nebo nejasností, mě kontaktujte na emailu

Sportcamp@centrum.cz.

Miloš Poláček

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Miloš Poláček
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Zuzana Tichá, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Pravidelné provozování sportovní hry a jeho vliv na kvalitu trávení volného času
Název v angličtině:	Regular practise of a sport game and its influence on the quality of the way of spending leisure time
Anotace práce:	<p>Diplomová práce se zabývá, jak už z názvu patrně, propojením volného času a sportovní činnosti.</p> <p>V teoretické části práce jsou vymezeny základní teoretická východiska této práce, jako volný čas, sport, sportovní hra a sociálně patologické jevy. Tyto pojmy jsou zde dány do vzájemných souvislostí. Ve výzkumné části práce je popsán postup realizace a výsledky výzkumného šetření, které mělo za cíl zjistit vliv sportovní činnosti na kvalitu trávení volného času.</p> <p>Výzkumné šetření je realizováno za pomoci nestandardizovaného dotazníku. Data z tohoto dotazníku jsou poté analyzována a zpracována a pomocí nich jsou zodpovězeny výzkumné otázky.</p>
Klíčová slova:	Volný čas, sport, sportovní činnost, sportovní hra, sociálně patologické jevy
Anotace v angličtině:	<p>As you can see from the title this diploma thesis deals with connection of leisure time and sports activities.</p> <p>There are defined important theoretical foundations like leisure time, sport, sports game and social pathological phenomena in the theoretical part of thesis. These terms</p>

	are put into mutual connections. The second part of thesis is the research part. There are described process and results of research. The research aimed for find out an influence of sports activities on a leisure time quality. The research was implemented by unstandardized questionnaire and research questions are answered considering to analyzed data from questionnaire.
Klíčová slova v angličtině:	Leisure time, sport, sports activities, sports game, social pathological phenomena
Přílohy vázané v práci:	Nestandardizovaný dotazník
Rozsah práce:	78 stran
Jazyk práce:	Český

